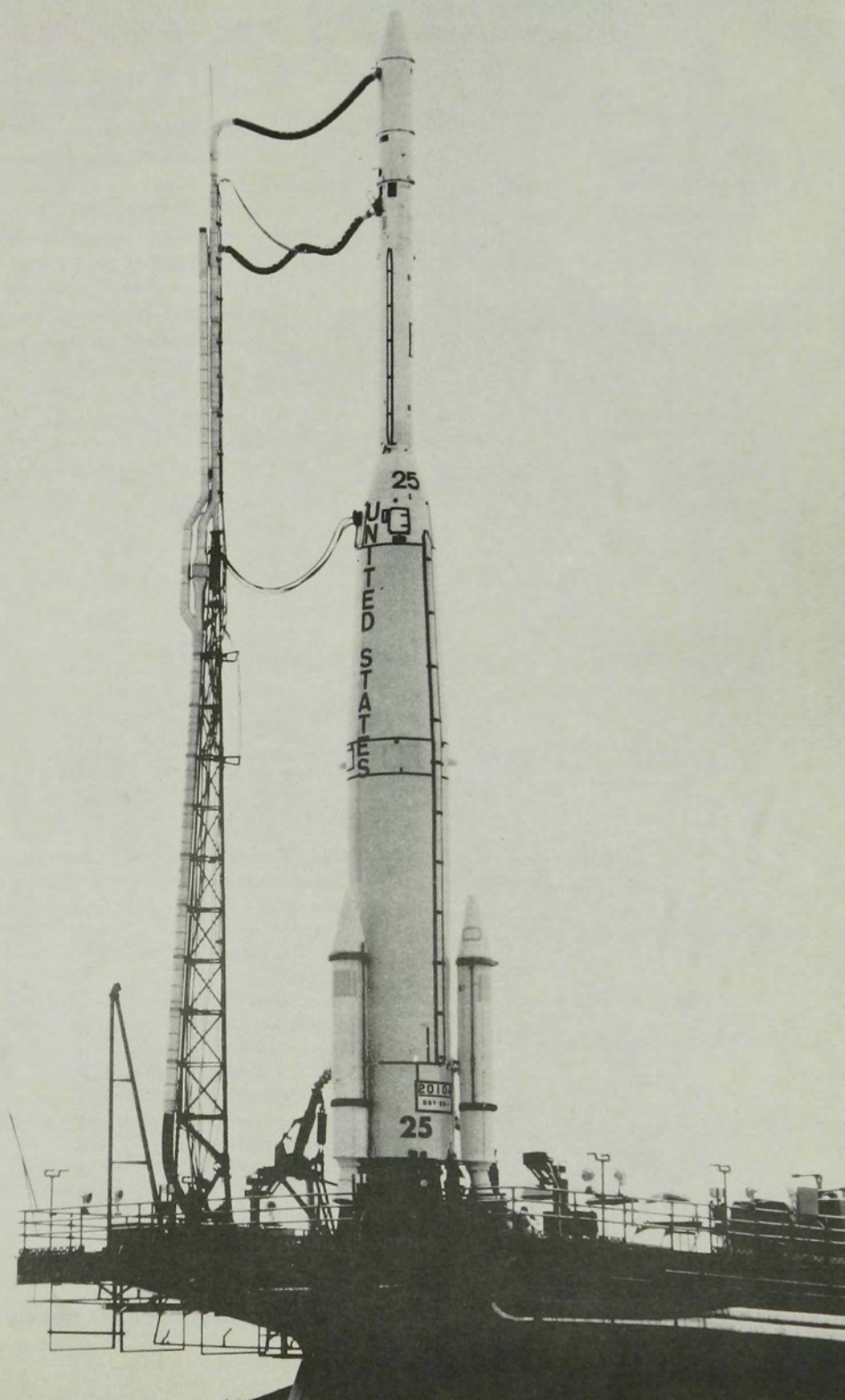

ЮНАК

ВЕРЕСЕНЬ
1965
SEPTEMBER

Ч. 9 (27) — РІК III
Ціна 50 центів

Зміст

Сторінка

- 1 З гаври Старого Вовка
- 1 Історичний календар
- 1 А. Малишко: Ритиму землю
- 2 Визначні сучасні українці
- 3 Рання птаха
- 6 Л. Коваленко: Один день фізики
- 8 Праобраз храму науки
- 9 Ю. Лось: Гелікоптер, атом, космос
- 10 ЛСО: Літаки, що летять просто вгору
- 11 СМ: Трохи цікавого про бальони
- 12 М. Головінська: Ручні роботи
- 13 Цікаве зі світу
- 14 Малюнки далеких предків
- 15 Пісні
- 16 Подруга Оля: Пластункам на вушко
- 17 Поради подружки Даді
- 18 Гутірка Деді Юрка
- 19 Загадки і розгадки
- 20 Успіхи наших друзів у війську
- 22 Ярема: Верхами Кордобі
- 24 Молоде перо
- 25 Хроніка
- 28 Спорт: Спортові ігрища УСЦАК

У цьому числі співпрацювали такі ілюстратори:

Б. Певний, ст. пл. Т. Геврик, СМ., С. Лада, пл. сен. В. Пилишенко, ЧМ, пл. сен. Д. Даревич. **Наліпка:** пл. сен. Я. Елиів

На обкладинці: Ракета на Кейп Кеннеді у США, котра "вистрілила" "Ранню Птаху" в синхронічну орбіту 22.300 миль над рівником.

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Випас Головна Пластова Булава. Уповноважений ГПБ для справ "Юнака" — пл. сен. Ю. Пясецький, ЛЧ. Редагує Колегія. Головний редактор — пл. сен. П. С. Онишкевич, СМ. Технічне оформлення — ст. пл. М. Баб'юк, СМ, і пл. сен. Я. Елиів. Головний адміністратор — пл. сен. О. Тарнавський, ЛЧ, заступник адміністратора — пл. сен. С. Гела, Ч-ць. — "Юнак" появляється щомісяця крім серпня.

Річна передплата: США і Канада — 5.00 дол., Австралія — 1.10.0, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Велика Британія — 1.0.0, Німеччина — 10 н.м., Франція — 15' фр. Ціна одного числа у США і Канаді — 50 центів.

Редакція застерігає собі право виправляти мову, як таж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

Статті, дописи, розгадки тощо
спід слати на адресу редакції:

Mr. L. S. ONYSHEVYCH
180 Franklin Cor. Rd.
Nassau Garden Apts. L 19
Trenton, N.J., 08638, U. S. A.

У справах передплат і оголошень
треба звертатися до адміністрації:

YUNAK MAGAZINE
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ontario, Canada

Ч. 9 (27) — РІК III
ВЕРЕСЕНЬ — SEPTEMBER
1965

YUNAK — a Ukrainian Monthly Magazine,
Published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n,
2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont., Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of Postage in cash.

З НАВН СТАВНО

І ось Редакція підготувала знову число, якого темою є техніка і літунське пластування зокрема. Сподіваємось, що і воно припаде до вподоби ентузіястам космічних польотів і тайн уєсвіту...

**

Дорогі Подруги й Друзі!

Здається, що найуспішнішим було в останньому році вересневе число «Юнака», призначене літунському пластуванню, ракетам і взагалі науці і техніці. Про це число дістала наша редакція найбільше листів — головню від хлопців, але теж і від деяких дівчат, які захоплені наукою і технікою. Багато з Вас, Дорогі Читачі, питалося мене, коли знову видамо таке цікаве число?

Дорогі Друзі й Подруги! Закінчились уже табори... Напевно багато у Вас споминів та вражень... Певно є і коломийки, і нові пісні, і фото-знімки, і жарти, і багато ще дечого! Тепер є час на те, щоб тим усім поділитися з Вашими друзями і подругами, та щоб узяти участь у конкурсі «Юнака»... Тож не гайтесь! Присилайте свої твори, дописи, листи, хроніку, знімки; чи то просто до Редакції «Юнака», чи в США через Крайову Пластову Старшину — до змагань.

Ваш Старий Вовк

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

1. 9. 1722 р. Народився український філософ Григорій Сковорода.
2. 9. 1709 р. Помер великий гетьман Іван Мазепа.
5. 9. 911 р. Договір князя Олега з греками в Царгороді.
9. 9. 1915 р. Перший бій Українських Січових Стрільців проти росіян, під Сянками.
23. 9. 1648 р. Козаки розгромили поляків під Пилявцями.

РИТИМУ ЗЕМЛЮ...

Ритиму землю, ритиму гору,
Камінь світитиму, неначе зворінь,
А докопаюсь, у чому сутність,
У чому правда і в чому корінь.

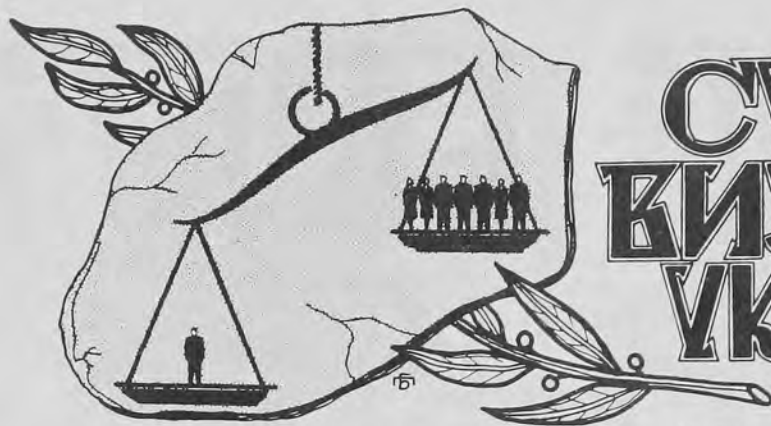
Сьомого поту зітру краплини,
Темної ночі додам до днини,
А докопаюсь таки до щастя,
Щоб не було міражем в людині.

Може воно у клітинах болю,
Може у зустрічі з добрим другом?
Може в двобою з самим собою,
Може в зорі над вечірнім лугом?

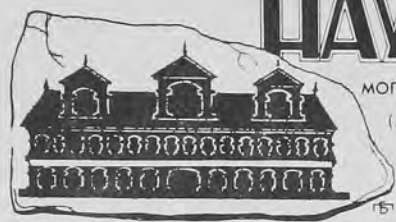
Може у крилах душі людської,
В нових народженнях гне коліску?
Може у клекотах серця і крові,
Що блискавками палить без блиску?

Ніби саянуло і стало поруч,
Дихання чую я невмируще,
А люди кажуть, а люди радять:
«Шукай по глибше, шукай по дужче!»

Андрій Малишко

СУЧАСНІ ВИЗНАЧНІ УКРАЇНЦІ

НАУКА

Д-р ЙОСИП ХАРИК

«УКРАЇНЕЦЬ ЗМІНЯЄ ОБЛИЧЧЯ СВІТУ» —

писала преса. Сьомого квітня 1965 р. стала небувала подія. Це вперше в світі випущено у США комунікаційного сателіта (дивись далі) «Рання Птаха».

Головою і головним мотором Корпорації Сателітного Порозуміння є д-р Йосип Харик.

Батьки його приїхали з України (з Чорткова)

до Канади, де він народився (в Кенмор, Алберта). Студював він в Алберті, а опісля у США, де в 1946 р. здобув диплом доктора з аеронавтики. Викладав він на різних університетах (Кал. Тек., Принстон), очолював дослідні лабораторії, редагував книжки з ділянки швидкого лету і пропульсії (реактивних рухів). Тоді 1960 р. президент Айзенгавер найменував 39-літнього д-ра Харика підсекретарем авіації. 1963 року президент Кеннеді призначив д-ра Харика на голову (президента) COMSAT (Communication Satellite Corporation) — Корпорація Сателітного Порозуміння і призначив платню сто тисяч доларів річно.

Д-р Харик переконаний, що через кращу комунікацію (завдяки космічним сателітам) трансокеанічні передачі пресових фотографій і можливість світової телевізійної сітки можуть мати великий вплив на різні ділянки життя всіх народів світу.

Найбільший спеціаліст сателітної комунікації, д-р Харик на інтерв'ю з редактором «Свободи» дав таку раду нашим молодим студентам: «... визволення атома та здобування космосу манить сьогодні більше, як будь-коли, студіювати технологію. Це добре, бо в цьому велике майбутнє. Але — цікавлячись технологію, не можна нехтувати гуманістичними науками, не слід концентруватись виключно в одній ділянці, але треба цікавитись також історією, літературою, музикою, мистецтвом... Це збалансує людське життя, запевнить йому повноту...»

(за «Свободою»)

ТЕАТР

ОЛІМПІЯ ДОБРОВОЛЬСЬКА

Хто з вас був на концерті у Вашингтоні з нагоди відслонення пам'ятника Тарасові Шевченкові, той напевно, завжди пам'ятатиме незабутнє враження, яке йому залишила поставлена сцена «Неофіти». Інсценувала і поставила цю поему пані Олімпія Добровольська. Щасливі ті, що живуть у Нью-Йорку і можуть бачити її творчість частіше, а ще щасливіші ті, що є учнями її...

Пані Добровольська закінчила Драматичний Інститут у Києві. Виступала вона в «Молодому Театрі» і в «Березолі». Ці обидва театри

очолював найвизначніший мистець і майстер українського театру — Лесь Курбас. Коли московські більшовики нищили українську культуру, побувала й вона в тюрмі і разом з її чоловіком — Йосипом Гірняком відбула арештанське заслання на Далекій Півночі. Після того де б вона не була — в Галичині, Німеччині чи Америці — завжди дбала вкласти щось незабутнє в наше театральне життя.

Тепер, коли пані Олімпія Добровольська вже п'ятдесят років працює для українського театру, розповідає вона про своє життя ось так:

Епоха, в якій довелося жити, дала моїй театральній генерації змогу реалізувати задуми і пляни подвижників української модерної драматургії нашого століття: Лесі Українки, Олександра Олеса, Володимира Винниченка. На базі їхньої спадщини постав «Молодий Театр», «Березіль» та інші мистецькі інституції, в яких довелося мені рости та працювати. Це була золота доба в історії нашого театру, але, як бувало і в минулому, зовнішні причини і на цей раз під-

різали основи, на яких почала так успішно розквітати нова будівля духової культури.

Недобитки того розгрому заходились рятувати, що тільки можна було на тому пожарищі. Разом із ними і я старалась усе придбане і здобуте у театрі двадцятих років передати молодому поколінню театральних робітників.

Коли ж я переконалась, що на чужині, на еміграції немає можливості для існування постійного репертуарного театру, що всякі спроби у тій галузі розбивались, а люди, які бажали присвятитись рідній сцені, переконались, що вони не встані перебороти всі ті труднощі, — я переключилась на працю серед наймолодших. Ось уже більше десяти років я стараюсь прищепити любов у дітей шкільного віку до рідного слова, до поезії корифеїв нашої літератури. Може Бог дасть, що вони збережуть те, що їм стараюсь укласти в їхні молоді серця, може, хоч частинка того рідного, цілющого допоможе їм прожити не забуваючи про те, що їхні батьки принесли з-під рідної стріхи.»

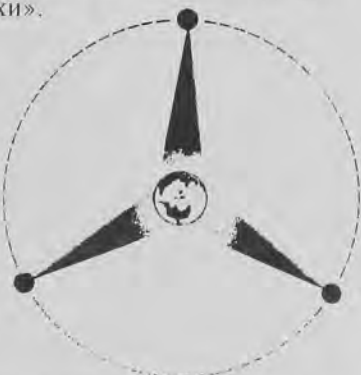
ЗІ СВІТУ ТЕХНІКИ

РАННЯ ПТАХА

У відділі «Визначні сучасні українці» в цьому числі «Юнака» прочитали Ви про українця, який «змінив обличчя світу», випускаючи в простори комунікаційний сателіт «Рання птах». Щож це за такий незвичайний сателіт?

«Рання птах» — це перший у світі комерційний комунікаційний сателіт. Літає він понад рівником землі, зв'язуючи в комунікаційній сітці країни Америки, Європи, Азії та Африки. Напевно бачили Ви вже на телебаченні або чули на радіо програми, передавані з Європи через цей магічний комунікаційний засіб; можливо теж прислуховувались Ви до дискусій, які відбувались поміж людьми всіх кінців світу — за допомогою «Ранньої птахи».

Ілюстраційне зображення системи одночасних (синхронних) трьох сателітів, які з висоти 22,300 миль обслуговуватимуть звуковими і світлинними сигналами весь земний глоб.

Що має на меті глобальна сателітна комунікаційна система? Те, що сказано в її назві: «оперезати» глоб штучними комунікаційними сателітами, при допомозі яких можна було б електронічно — радіом і телевізією — передавати кожний звук і кожний образ у кожне місце на

Ілюстраційне зображення другої, «негаданої» системи багатьох комунікаційних сателітів, що довільно кружляли б довкола землі, передаючи звукові і світляні сигнали до відборчих станцій у кожному місці земного глобу

землі. Додані до цього репортажу фотознімки і рисунки допоможуть збагнути цей плян. Здійснений уже, передбачений д-ром Хариком, випуск першого комерційного комунікаційного сателіта «Рання птах» започатковує цю програму, що має бути завершена в 1967-му році. Ця «Рання птах» повинна «стояти» на висоті 22.300 миль на рівнику над Атлантиком із спроможністю передавати нараз 240 телефонічних розмов, іншими словами, сателіт має 240 бездротних «ліній», на яких можна розмовляти, передавати телеграми чи чорно-білі телевізійні образи. Його завдання ще експериментальне і він служитиме за такий комунікаційний зв'язок між Північною Америкою та Європою.

Очевидно, що передачі при допомозі комунікаційного сателіта мусять мати свої приймальні станції на землі. У США використовується експериментальна станція Американської Телефонічної й Телеграфічної Компанії в Андовері,

в стейті Мейн. Подібні «відборчі» станції влаштовано в Англії, Франції, Західній Німеччині та Італії. Для справного діяння передач і відбирань при допомозі «Ранньої птахи» влаштовано в Вашингтоні командний і контрольний осередок.

Сателіт "Рання Птаха" "бачить" 1/3 земної кулі зі своєї позиції над Атлантийським океаном і передає телевізійні програми, телефонічні розмови, телетип і фотофаксиміле через станції у США, Англії, Франції, Італії і Німеччині. — Будуються тепер станції в Іспанії і Канаді.

Три системи

Програма «оперезання» Землі комунікаційними сателітами передбачає три можливі системи:

1. Систему одночасних (синхронних) 3 до 6 сателітів у «нерухомій орбіті» над різними частинами глобу на висоті 22.300 миль. Випущена тепер «Рання птаха» належить саме до цієї системи. Такий сателіт обкружує землю за 24 години, отже є точно синхронізований з оборотом землі в другий бік. Значить, для спостерігача на Землі він завжди стоїть у тому самому місці на небі.

2. Навгадну, чи «сліпу» (рандом) систему середньої висоти. Вона складалася б із 18 до 24 сателітів в орбіті на висоті приблизно 6,000 миль.

Велика антена в формі рога, вагою 380 тон у Андовер, Мейн, передає і приймає сигнали від "Ранньої Птахи", сполучуючи Європу і Америку новою комунікаційною системою.

Така система була б практичним застосуванням принципу, що хоч кожний сателіт на такій висоті міг би одержувати і передавати сигнали тільки впродовж кількох годин, зникаючи після за обрієм, більша серія таких сателітів забезпечила б, що якийсь із них завжди буде на такому місці, на якому зможе завжди відібрати і передати сигнал до відповідної відборчої станції на землі. До сателітів такого типу належить «Телестар» Американської Телефонної і Теле-

графної Компанії та сателіт «Рілей» Американської Радіової Корпорації.

3. Контрольовану систему середньої висоти, яка була б посередньою між першою і другою системами, складалася б із менше, ніж 18 сателітів, але віддаль між ними в орбіті та їх «зупинка» над означеними районами Землі були б пляновані і контрольовані.

Техніка обслуги

Як практично виглядатиме техніка комунікаційної обслуги при допомозі сателітів? Візьмімо, для прикладу, першу систему з «Ранньою птахою». Три такі «Ранні птахи» покриватимуть обшир усієї земної кулі. Щоб передати сигнал — звук чи образ — наприклад з Америки на Далекий Схід, цей сигнал піде з Америки до одного сателіта, з нього до відборчої станції в Європі і з цієї станції вже до другого сателіта, а від нього на місце призначення на Далекому Сході. В цьому відношенні здобуто успішний практичний досвід із передаванням телевізійних інформацій з Олімпійських Ігор у Токіо в 1964-му році. Для цього використано синхронний сателіт «Синком III», що був «приміщений» над Пацифіком, приймав образи з Токіо і передавав до станції Департаменту Оборони в Пойнт Мугу в Каліфорнії, звідки й передавано їх по США.

Висячи у повітрі, "Рання Птаха" переходить ряд проб у Лос Анджелес. Після проб вислано 85 фунтового сателіта до Кейп Кеннеді для запуску в орбіту. Він може рівночасно передавати 240 телефонічних розмов в обидві сторони.

Це тільки дуже загальноково про цю фантастичну справу глобального порозуміння при допомозі комунікаційних сателітів. Д-р Харик, працюючи над конкретними плянами, думкою далеко їх перебігає у ще більш фантастичне майбутнє. Він, наприклад, переконаний, що після першого етапу із сателітами та відборчими станціями на Землі, швидко прийде час, коли тих станцій взагалі не буде потрібно — одна така станція коштує коло п'ять мільйонів доларів — бо сателіти передаватимуть сигнали — звуки й образи безпосередньо до радіових чи телевізійних приймачів у кожній хаті.

Корпорація Сателітного Порозуміння

Цю всю програму здійснює очолювана д-ром Йосипом Хараком, як президентом, згадана вже

Станція недалеко Корнвал у Вел. Британії. Передає і приймає сигнали від "Ранньої Птахи". Антена проміром 85 стіп (футів) складається з 25 футового "параболоїда" і 24 сталевих "листіків". Антенною можна повертати в усіх напрямках над горизонтом.

Корпорація Сателітного Порозуміння. Що це за установа?

31-го серпня 1962-го р. тодішній президент Джан Ф. Кеннеді підписав схвалений Конгресом Акт Сателітного Порозуміння, який передбачає створення міжнародної комерційної установи, що при допомозі наймодерніших космічних устаткувань служила б засобом порозуміння між Америкою та всіма іншими країнами, віддаючи тим самим велику прислугу справі миру в світі. Створена на цій підставі Корпорація складається, згідно із законом, пополювині з приватних

агенцій, що займаються комунікаційними справами, та індивідуальних уділовців. Управа Корпорації складається з Ради Директорів, при чому трьох з них призначає президент США за апробатою Сенату, а 12 вибирають по рівній частині компанії та індивідуальні уділовці. Корпорація постала з днем 1-го лютого 1963-го р. на підставі чартеру, апробованого президентом США.

Міжнародний характер

Негайно після створення Корпорації вона почала переговори з урядами інших країн у справі їх участі в Корпорації. Закон передбачає, що початково 61% усіх уділів повинен бути в американських руках, а опісля цей відсоток може зменшуватись, але в жадному разі не нижче 50%. Відбувалося багато міжнародних конференцій у цій справі. Скільки країн уже приєднались до Корпорації? Д-р Харик знає їх напам'ять — усі 24! Але д-р Харик переконаний, що в майбутньому буде їх більше.

Здійснення програми має велику мету: порозуміння між усіма народами світу. Чи вдасться це? — Поживемо — побачимо!

(за «Свободою»)

ПРООБРАЗ ХРАМУ НАУКИ

Грандіозна пожежа 1614 р. не обминула й Братську школу на Подолі, хоч кияни доклали були чимало зусиль для її порятунку. Вогонь виявився дужчим. Школа згоріла.

Новоутворене просвітницьке братство, не могло помириться з тим, що Київ залишився без школи. У 1615 р. заможна киянка Ганна Гулевичівна подарувала свою садибу монастиреві, щоб там було споруджено школу і житла для учнів.

І от у 1620 р. ерусалимський патріарх Теофан, перебуваючи в місті над Дніпром, урочисто освятив нову школу і здійснив посвяту у високі духовні чини її керівників Ісайю Копинського та Йова Борецького.

Славетні сторінки вписав в історію школи митрополит Петро Могила. Мавши тридцять п'ять літ від роду, заступив він померлого Ісайю Копинського. Школу було перейменовано на колегію. Кількість учнів значно зросла.

Зайняття в колегії велися своєрідно. Учні займали місця в клясах за... рівнем успішності. Краші сиділи на перших лавах, які звалися сенатом. Із «сенаторів» обиралися старости, що допомагали викладачеві підтримувати дисципліну, викликали учнів відповідати, навіть ставили оцінки. У клясах часто точилися диспути, учні складали вірші, писали прозові твори. Характерна деталь: бідні учні зазначали наприкінці своїх письмових робіт, що, мовляв, коли їхній твір буде визначено добрим, їм бажано було б

одержати за це хліба, свічок, чоботи, сорочку. І такі прохання іноді задовольнялися.

У Колегії існував оригінальний засіб «стимувати» навчання: випускалися так звані «нотати», тобто аркуші, де записувалося ім'я учня, який під час розмови древньогрецькою чи латинською мовами робив помилки. «Винуватець» змушений був тримати в себе цей штрафний аркуш, доки йому не вдавалося знайти помилки в товариша.

Колегія відгравала величезну прогресивну роль у громадському житті України. Її випускники мужньо боролися за рідну культуру, рятували її від ворогів України.

Спалахнула народно-визвольна війна українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького. І в ці вогненні роки Києво-Могилянська колегія стала осередком найпередовіших визвольних ідей.

Протягом тривалих десятиліть (задовго до заснування Петербурзького і Московського університетів). Києво-Могилянська колегія була найбільшим, найбагатшим на традиції навчальним закладом Східної Європи. На початку XVIII століття Колегія була перейменована на академію. Тут здобували освіту славетний учений-мандрівник Володимир Барський, поет-філософ Григорій Сковорода, відомий композитор Бортнянський та багато інших визначних діячів.

Ю. Колисниченко

ОДИН ДЕНЬ ФІЗИКИ

(Репортаж з Інституту фізики Академії Наук
в Києві)

Зосереджену тишу великої залі, галерій і коридорів ураз порушили тривожні дзвінки. «Небезпечно! Небезпечно!» — лихоманили світлові таблі. І люди мимохідь прискорювали крок, поспішаючи сховатися за бетонними стінами.

Власне не було ні катастрофи, ані аварії. Їх не могло бути. По-перше, реактор стояв на «неактивності». По-друге, «коефіцієнт безпеки» на атомних установках дорівнює без перебільшення 100. А вся «тривога» була лише тренуванням. Служба радіаційної безпеки дослідного реактора київських фізиків демонструвала свою пильність.

— Якщо хочеш убити в журналіста інтерес до чогось, скажи йому відразу, що нічого особливого у тебе не скоїлося, — іронізує начальник служби. Я на реактор прийшов десять років тому, відразу після університету. Так от «особливого» — не було. Ніхто не тільки не захворів на променеву хворобу, але й небезпеки такої не виникало. Реактор слухняний, автоматизований.

Такий початок розмови і справді остудив мій інтерес до теми, що так хвилювала знайомих, занепокоєних моїм наміром відвідати реактор. Завершилася вона, ця розмова, коли в кінці дня, проведеного біля реактора, спеціальний прилад перевіряв у мене чистоту рук і ніг (малася на увазі, звісно, радіаційна чистота). Стрілка не реагувала. Але от дозиметрист підніс до приладу годинника із світним циферблатом. О, як затремтіла, захиталася стрілка! А радіація ж циферблата мізерна. Більше питань у мене не було.

«Я й досі дивуюсь, коли дивлюсь на атомний реактор», — признався колись Нільс Бор. Важко сказати, що саме в реакторі так вражало усталеного фізика-атомника. Нас же над усе вражає простота, принаймні, зовнішня.

Довгі алюмінієві стержні лежать на столі в залі пульта управління. Всередині — уран. Зараз він нешкідливий. Можна взяти стержень у руки, тільки обережно, щоб не забрудити блискучу поверхню. (Реактор — страшенний чистюха. Він уживає лише дистильовану воду, за чистотою якої стежить ціла лабораторія хеміків). Сьогодні ці стержні займуть свої місця в реакторі, у спеціальних гніздах. Замість кількох старих, спрацьованих. Уран «горітиме» два роки. Потім стержні знову треба міняти.

А втім, прочитавши, що уран «горить» (навіть у лапках), фізик, мабуть, жаснеться. Активна зона реактора справді світиться чистим голубим сяйвом, але то зовсім не вогонь. То висвічує вода, пронизана безліччю елементарних часток — уламків уранових ядер.

При поділі атомного ядра вивільнюється величезна енергія. 200 мільйонів електронівольт на кожне ядро. З ядер вилітають нейтрони, здатні і собі викликати поділ нових ядер. За певних умовин, як кажуть фізики, починається ланцюгова реакція.

Що ж це за умовини? Де той бар'єр, за котрим уран перетворюється на грізну силу? Умовин багато, і одна з головних — уран повинен займати певний об'єм. Інакше частина нейтронів вилітатиме назовні, не встигнувши розбити жодного ядра, і ланцюг обірветься.

Іноді його обривають свідомо. В неділю у реакторі теж «вихідний». Його зупиняють, опускаючи в активну зону стержні з карбіду бору. Вони уповільнюють, поглинають нейтрони, і реакція припиняється.

На атомних електростанціях вода бере від урану тепло, виділене в результаті ядерних катастроф, і це тепло обертає ротори генераторів струму. У нашого ж реактора цілі інші. Фізиків приваблює не колосальна енергія ядерного розпаду, а скалки ядер, нейтрони.

Навіщо вони їм потрібні? Уявіть собі глибокий і темний колодязь. Що в ньому? Киньте камінь. І коли почуєте, що упав, ви вже дещо знатимете про колодязь. Скажімо — є в ньому вода чи ні. Легко вирахувати і глибину колодязя. Так от: фізики перебувають у стані людей, що кидають у колодязь каміння. Вони обстрілюють речовину нейтронами і таким чином одержують інформацію про її будову.

— Що ж, коли вже порівняння необхідні, хай буде так, — поблажливо погодилися фізики. Але майте на увазі, — це все далеко складніше...

У відділі квантової електроніки — семінар. Людей у конференцзалі небагато. Правила тут демократичні. Явка не обов'язкова (цікавить — приходь, інакше навіщо марнувати час). Перебивати доповідача і кидати репліки — дозволяється. Академік і ляборант рівні перед процедурним статутом семінарів.

Кандидат наук, схожий на студента, чубатий, в окулярах, доповідає про щойно закінчену ним монографію. Монографія присвячена лазеру.

Коли є у сучасній фізиці відкриття, здатні вразити уяви, то це, безперечно, лазери. На рубіновий кристал довжиною на кілька сантиметрів спрямовують миттєвий спалах лампи, і відбувається чудо: кристал відразу ж вивергає червоне світло дивовижної сили — у мільйони разів

зів дужче, ніж випромінювання з тієї ж поверхні Сонця. Фізики розгадали природу рубінової блискавки: її утворюють фотони, вивільнені електронами атомів хрому (котрий, до речі, і надає рубінові червоного кольору) при переході на новий енергетичний рівень, ближче до ядра.

Набутого з популярних книжок мені певно замало для того, щоб стежити за розвитком суперечки, яка зненацька спалахує. Доповідача безцеремонно обірвали і атакують.

— Завжди, тут щось не те! Розумієш... (автоматна черга термінів і суто фізичних висловів).

— Але ж це елементарно! — вигукує доповідач і — кидається до дошки — креслить, пише, переконує.

У залі зчиняється галас. Доповідач чекає, поки вщухне суперечка. Тимчасом у нього з'являються нові й нові опоненти.

Вимогливість і доброзичливість і — атмосфера справжньої творчості. І жарт сказаний до ладу. Як любо, мабуть, працювати в такому колективі.

Гарненький білий лябораторійний пацюк (щур), так мало схожий на своїх огидних сірих родичів, не тільки не чинив опору, а навпаки, на диво охоче вскочив у вузький отвір поліетиле-

нового циліндра.

— Інстинкт, — сміється науковий співробітник. Щурам кожна щілина здається норою. Уявляєте, десятки поколінь предків цієї тварини служили науці, жили в клітках віваріїв і брали їжу з рук людини, а вона, знай, шукає собі нори...

Інстинкт підвів. Зачинилася засувка, щур схаменувся, запручався, очайдушно засовав рожевими лапками, але... пізно.

Лябораторія досліджує біологічний вплив радіації. Сьогодні починається нова серія дослідів. Пластмасові контейнери із щурами потраплять у канал реактора, прямо в потік нейтронів. Вони лишатимуться там протягом суворо визначеного часу — ані хвилини більше чи менше. Час множать на потужність потоку нейтронів, і в такий спосіб точно вираховують дозу опромінення, одержану щурами. При 800 рентгенах

гинуть усі щурі без винятку. При 600 — половина виживає.

Щурі гинуть не відразу. Випущені з контейнерів, вони не виказують спершу жадних змін. Потім починається. Ось вони зробилися якимись млявими, байдуже дивляться на їжу. Звичайна їхня охайність де й поділася, білосніжна шкурка стає брудною. Шерсть настовбурчується, ще за кілька днів з'являються виразки. Аналізи показують поступове зменшення кількості головних елементів крові. Це означає, що руйнується кістковий мозок. Кардіограми свідчать, що день-у-день гіршає робота серця. Променева хвороба робить своє діло. За місяць щурі загинуть усі до єдиного, якщо доза була смертельною і якщо їх не лікували.

Але хіба є ліки від цієї хвороби? Їх немає, хоч учені всього світу шукають їх у своїх лабораторіях. Їх немає, та дещо науці вже відомо.

Ось щурі, які мали б загинути ще місяць тому, але живуть. Ляборантка розробила для них цілий курс лікування. Препарат АТФ — речовина, що регулює енергетичні процеси в організмі: вітаміни, які беруть участь в утворенні нуклеїнових кислот — головного учасника білкової синтези... З тих щурів, котрих лікували, вижили не всі. Але ж у контрольній групі абсолютно всі тварини загинули!

Щоб дійти якихось певних висновків, мало одного досліду, мало й десяти. Адже радіаційна біологія — наука хоч і «модна», але надто молода. Багаж істин здобутих нею, невеликий і кожен крок тут — крок у невідоме.

Якщо, ідучи інститутськими коридорами, ви потрапите до кімнати, ущерть заставленої приладами і столами, то знайте, що тут працюють експериментатори. Коли ж побачите лише столи, застелені папером, списаним уздовж і впоперек, і купи книг, — ви у теоретиків. Отже різниця між двома кастами фізиків стає помітною навіть при дуже поверховому знайомстві.

Розмовляю з ученим, секретарем інституту і стопроцентним теоретиком, схильним... як мабуть усі теоретики, до філософських узагальнень («колуни фізика, побачиш філософа»).

— Наука втратила наочність, — говорить він. У нас лише п'ять почуттів, страшенно недосконалих. Світ же безмежний. Ми ніколи не побачимо, як рухається електрон навколо ядра. Наочність замінена логічними схемами. Їх дають теоретики. Мікросвіт недосяжний для безпосереднього сприйняття, намагаються описати формулами. Макросвіт же, доступний людині, існує немов би окремо. Так от, узгодити ці світи, розмежовані недосконалістю людських чуттів, прокласти міст між ними — справа експериментаторів. Ми даємо гіпотезу — вони її перевіряють. Вони одержали в досліді несподіваний результат

— ми шукаємо теоретичного пояснення.

Теоретики інституту працюють переважно вдома чи в бібліотеці. Ніхто не питає, де вони цілий день. Працьовитість їхня поза підозрою. Імовірніший інший «гріх» — теоретики, як правило «перепрацьовують». Думку не можна викинути, як електролампу. Не можна бути якусь частину дня вченим, а потім кимось, хто не має жадного відношення до всіх цих рівнянь і матриць.

Розподіл на теоретиків і експериментаторів відбувається десь на третьому курсі університету, а з часом дедалі глибшає. Мені здається, що в той чи інший табір фізика приводить не випадковість, а щось більше. Спосіб мислення чи що. Одні стають поетами, інші прозаїками. Це в літературі. З одних виходять теоретики, з інших — експериментатори.

Є у фізиків приповідка: в теорію не вірить ніхто, крім самих теоретиків, зате в експерименті вірять усі, крім... самих експериментаторів.

Щасливий теоретик, одержавши формулу на півсторінки, сповнену очевидної для нього одної краси, анітрохи не сумнівається в силі математики. Інтеграли й диференціали не брешуть, за умовин, звісно, уважного поводження з ними. Бідолаха ж експериментатор постійно кається сумнівами.

Апогею сумніви досягають у вирішальну хвилину. Опрацьовано всю літературу з проблемами, нашу й іноземну. В результаті багатоденної роботи готова нарешті складна установка (вислід). Кожен гвинтик до неї дався, можна сказати, з бою. Час приступати. І ось тут починається. Температура. Напруга. Вакуум... Десятки дрібниць, кожна з яких може провалити дослід. П'ять, десять, п'ятнадцять годин триває він, і експериментатор ані на хвилину не лишає свого дітища. Його не пускає страх, що без нього скоїться щось непоправне. Напруга впаде... Або — приверзеться таке: підійде хтось і торкне якийсь важельок — і вся робота полетить до біса...

Але все минає щасливо. Експериментатор іде додому. Він спокійний, задоволений, щасливий? Де там! Нова хвиля сумнівів захлипає його. Клятий коефіцієнт — написав його чи ні?..

Важко бути експериментатором. Важко бути й теоретиком. Важко бути фізиком — узагалі.

Л. Коваленко

Дорогий Старий Вовче!

Хочу написати Тобі цього листа — може поділишся ним із читачами «Юнака», — їм це напевно, буде цікаво...

Почалося все з нашої третьої проби. Ми з Ромком С. добрі товариші — усе робимо разом, тож і нашу третю пробу переходили разом. Між іншими вимогами проби є теж іспит вмілостей. А що ми з Ромком великі радіоаматори, тож вирішили здати іспит умілости з радіотехніки. Про цю ділянку ми багато знали: збудували радіоприймач, маленьку радіовисильню, прибудували гарний варстат-лябораторію в гаражі Ромка хати. Взагалі — ми були, як то кажуть, «біті» в цій ділянці.

Наш упорядник про радіо нічого не знав, бо він сам студіює історію, тож технікою не цікавиться. Тому попросив свого друга з одного старшопластунського куреня, щоб той перевірив наше знання з радіа. Це був інженер О., який, за фахом електронік, працює в одній з важливіших дослідних лябораторій, при електронних комп'ютерах та інших цікавих електронних апаратах. Тож нам було дуже цікаво з ним познайомитись, бо сподівались багато цікавого навчитися. І не помилились.

Прийшли до нього, він завів нас у свою бібліотеку і почав з нами розмовляти. Ми принесли йому свої радіоприймачі. Показали йому їх, почали пояснювати. Він послухав, послухав, а тоді питає:

— То гарно, хлопці, ви про радіо знаєте, бачу, але чому ж ви вживаєте англійських слів, щоб це описати?

— Та, бож — каже Ромко — на це українських слів нема! Це самі технічні терміни: частини радіа тощо.

На те інженер посміхнувся: «А чому ж ти так думаєш?» — питає Ромко. Те, що ти тих слів не знаєш по-українському, не означає ще, що таких слів нема.

— Ну, алеж як же так? — питає недовірко Ромко. — По-українськи можна говорити про домашні речі, про історію, географію, релігію тощо, але про техніку? Як я, наприклад, скажу по-українськи «резистор», «свіч», «лавдспікер» тощо?

— «Опір», «перемикач», «гучномовець» — без надуми відповів інженер. — Ця термінологія широко розроблена в українській мові, як зрештою українська термінологія в кожній іншій ділянці техніки чи науки.

Він підійшов до шафи з книжками і почав показувати нам різні технічні словники, підручники тощо з радіотехніки — в українській мові! Я не міг з дива вийти.

— Алеж я не знав, що українці такі книжки мають! — випалив я.

— Алеж, очевидно, а як же Ти собі уявляєш

ГЕЛІКОПТЕР, АТОМ, КОСМОС...

український народ? Що він некультурний, нерозвинений чи що?

— Ну, так... — замнявся я, — я знаю, очевидно, про культуру українського народу: писанки, пісні, Шевченко, вишивки, аркан, дерев'яні церкви тощо... але це — це техніка! Радіо, телевізія, атоми, ракети, літаки! Це зовсім щось інше! Я чомусь не уявляв собі, що є українська техніка; про це мені ніхто не казав. Навіть на курсах українознавства мені про таке не згадували...

— Так, так... — засумував інженер. — На жаль, дуже мало з наших людей цікавиться нашими здобутками в ділянках науки-техніки. Завжди говорять молодим людям лише про народню культуру чи минулу історію. А про те, що Україна — це одна із може десяти найбільш технічно розвинених країн світу, про це ніхто чомусь не говорить. І тому у Вас, у молодих юнаків, які України ще ніколи не бачили або не пам'ятають, витворюється мильне поняття, що Україна — це якась екзотична, напівнедорозвинена країна, як деякі країни Африки чи Азії... А це ж таке далеке від правди!

— Так, я знаю, про що Ви думаєте, — умішався Ромко: Я нещодавно був на світовій виставці в Нью-Йорку оглядав павільон країни Сієрра Леоне з Африки. Вони мають дуже гарні вироби мистецькі, гарно танцювали — алеж це ще така дика країна... І я подумав собі: чи і Україна така сама? Багато народніх речей, але науки чи справжнього розвою — нема...

— Бачу, що вас обох треба трохи перевиновати! — заявив з усмішкою інженер. — Ваше поняття про Україну це — з-перед пару сотень років! Сором так думати про свою власну батьківщину!

І він почав розповідати — розповідав довго, багато цікавого сказав нам, показуючи, де знайти про те в книжках. Розповідав про розвиток

науки й техніки в Україні, про те, що перший у світі вертолет — гелікоптер успішно піднявся в Україні, про вклад українців у науку ракет, про Кибальчича і Кондратюка, які перші відкрили принципи, що уможливили теперішній розвиток знання в космонавстві, про Поповича, який був шостою людиною у космосі, про розвиток літаків на Україні, про електронну індустрію України, про телебачення, про те, що

третій за величиною астрономічний телескоп зна-

ходиться на Криму в Україні, про найбільший у світі нуклеарний лінійний прискорювач, який будується в Україні...

— Ось візьміть приклад: електронні обчислювальні машини, чи так звані «компютери». Це моя ділянка, тож я про це багато знаю. В цій ділянці Україна, а зокрема Київський Інститут Кібернетики, завжди вели перед — на цілу східню Європу! Тут, наприклад, книга, яка описує машину, що зветься «Київ». А тут, сьогодні я прочитав в американському технічному журналі про нову українську обчислювальну машину «Промінь», яку щойно випустили Київ-Харків. Це машина спеціальна, якої навіть в Америці ще немає, може буде за півроку. В цій ділянці Україна перевищила не лише цілий Советський Союз, але взагалі є впорівень з якоюнебудь країною Європи!

— Так, хлопці, — продовжував він: хоч Україна окупована ворогом, хоч є там недостачі, недоля — наш творчий дух, дух українського народу, завжди вибивається, завжди веде перед. Чи в поневоленій Україні, чи розкидані по цілому світі, українці завжди були одним з найбільш творчих, культурних, високорозвинених народів. Ось, візьмімо тут, в Америці — скільки наших інженерів, науковців, дослідників! Мало яка е-

нічна група в Америці може такими людьми похвалитися. Чи читаєте в «Юнаку» відділ про «визначних сучасних українців»? Там часом пишуть і про наших інженерів і науковців. А їх є багато! Ось ти, Ромку, хочеш студіювати будівельну техніку. Напевно будеш у школі вчитися із підручника нашого інженера Тимошенка, який уважається «батьком» науки про міцність матеріалів, і кожний будівельник знає його рівняння «від дошки до дошки»... Ну, але навіщо я буду Вам говорити — пошукайте самі!

Ромкові засвітилися очі, як це діється завжди, коли знайде цікавий новий проект: — О, Юрку, ми мусимо тим зайнятися! Будемо вишукувати імена наших науковців!.. І він уже почав плянувати зайняття для нашого гуртка на наступний рік...

Із цієї гутірки повертались ми захоплені. Плянували, як будемо хвалитися перед товаришами-американцями у школі про досягнення нашого народу...

— Мушу спішитись до хати і розповісти малій сестрі — казав Ромко — про те, що в Україні є кільканадцять телевізійних станцій, а вона мене переконувала, що там телебачення нема!

Пл. скоб Юрій Лось

ЛІТАКИ, ЩО ЛЕТЯТЬ ПРОСТО ВГОРУ

Всі знаємо, що літаки не можуть летіти просто вгору; вони мусять розігнатись, треба на те їм довгих біжень на летовищі. Просто вгору можуть летіти лиш гелікоптери (вертолети), які однаке потім дуже поволі летять, тож не надаються ні до транспорту на віддаль, ні до швидких військових завдань.

ХС-142.

Яким корисним був би літак, який би міг злітати просто вгору, а при тому летіти швидко, як джет! Над цією проблемою вже здавна пра-

цюють, бож розв'язка її обіцяє багато! Лише подумати: у кожному селі чи посередині міста могли б бути малесенькі летовища, завбільшки за середньої величини будинок. На таке летовище могли б прилітати швидко, трансконтиненталь-

XV-5A.

ні літаки, які завезли б тебе куди захочеш. Ще більше зацікавлення в такому літаку мають, зі зрозумілих причин, військовики.

І ось такі літаки — це вже не мрія: на експериментальних летовищах злітають у небеса рі-

P-1127

зні дивовижні напів-літаки, напів-гелікоптери: ось підноситься ХС-142, найбільший у світі вертикальнозлетний і доземоспадний літак (ВПЗЛ). На землі він виглядає, як гелікоптер — має 4 пропелери, які спрямовані вгору. Вони його підносять у хмари, але раз літак злетить вгору, вони повертаються і літак починає летіти, як звичайний пропелерний літак!

А ось інший ВПЗЛ: так званий XV-5А. Він має в крилах і в носі «вітряки», які можуть або

підносити його вертикально, або посувати швидко вперед. Він може також «стояти» в повітрі на одному місці — 1/2 години і довше! Цей літак уживає джети, а не звичайні пропелери, тож швидкість його вища, як в ХС-142.

«Колібр»

Два інші джетові ВПЗЛ також дуже успішні: англійський P-1127 і американський «Колібр».

Є надія, що час вертикальних літаків настане вже незабаром!

М. О.

ТРОХИ ЦІКАВОГО З ІСТОРІЇ БАЛЬОНІВ

Люди від давен-давна мріяли про те, щоб літати. Мрія ця здійснилась дня 21. 9. 1783 р., коли в Парижі з'явився у повітря перший вільний бальон. Відтоді аж до 20-го століття бальони були головним засобом літання, а ще й сьогодні вживають їх часом до метеорологічних та інших дослідів.

В 1785 р. американець Джефріс і француз Бляншард перелетіли бальоном з Англії до Франції. Лет тривав 2 години.

В зимі 1793-го р. Бляншард за-демонстрував свій бальон у США. Президент Вашингтон дивився на цей лет, який почався у Філадельфії, а закінчився у стейті Нью-Джерзі.

Пізніше розвинено довгасті бальони, якими можна було керувати; їх звали «повітряними кораблями». Перший такий повітроплав збудував в 1852-ім р. француз Джіфард. Цей бальон мав парову машину, потужністю 3-ох кіньських сил і летів зі швидкістю 6 миль на годину.

В 1859-ім р. бальони вже були настільки розвинені, що в стейті Індіана розпочато першу «літунську пошту», яку возив Дж. Вайз на своєму бальоні.

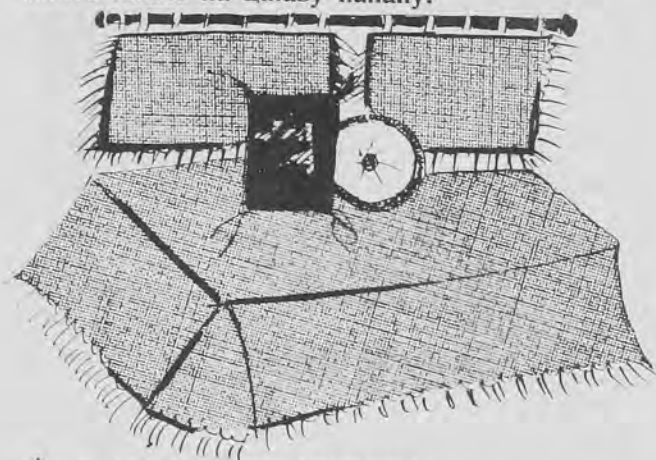
Підчас американської громадянської війни вживали бальонів для обсервації ворога. Професор Лав збудував в 1861-ім р. бальон, який запускано із плоского корабля, що його можна назвати одним з перших «літаконосців» (чи пак — «бальононосців»...)

Подав С. М.

А. Хотите ваше звичайне ліжко зробити незвичайним? Ось так, вживаючи килимчики, замініть ліжко на цікаву канапу.

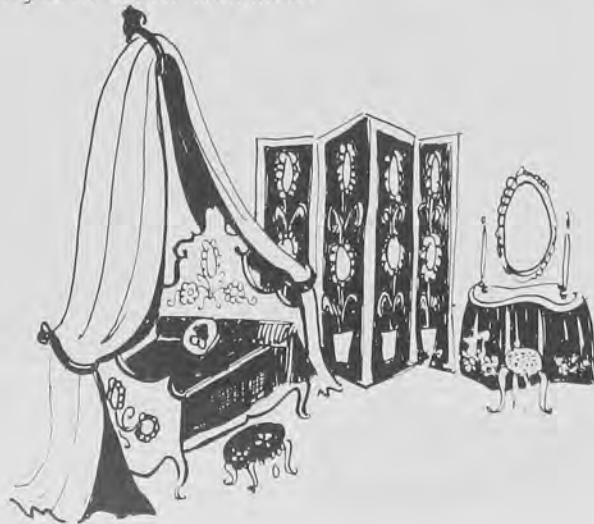

Б. СПЛЮ НАЧЕ КНЯЖНА!..

Як це зробити? Ось так:

1. старе ліжко (можна купити в античному склепі) — відновити на оріхову краску. На ньому намалювати квіти (пoltавським взором) олійними фарбами. Подушки пошити з шовку, прикрасити українським гаптом.

2. купити стару переділку (за дуже малу ціну!) і відновити... Покрити помаранчевим мішковим матеріалом («бурлеп»). На ньому вигантувати квіти волічкою.

3. накрийте старий столик помаранчевою мішковою матерією. На ньому вигантуйте волічкою також українські мотиви. Так само прикрасіть маленький ніжний стільчик (можна купити за \$2.).

4. дзеркало: купіть стару різьблену раму (за \$4.) і помалуйте її золотою фарбою. Вкладіть в середину дзеркало, яке з такою рамою прибирає старинного вигляду.

5. Щоб доповнити атмосферу спальні молоді княжни — над ліжком зачіпити бежову матерію, підшиту помаранчевою. Купіть велике коло до вішання рушників, і відповідно причепіть це до стіни над ліжком.

Г. Як зробити вишивані абажури з полотна?

1) Витяти матерію, уживаючи стару форму, 2) обвинути стару дротяну форму півцалевою бавовняною стяжкою (так звана «вайндінг-тейп»),

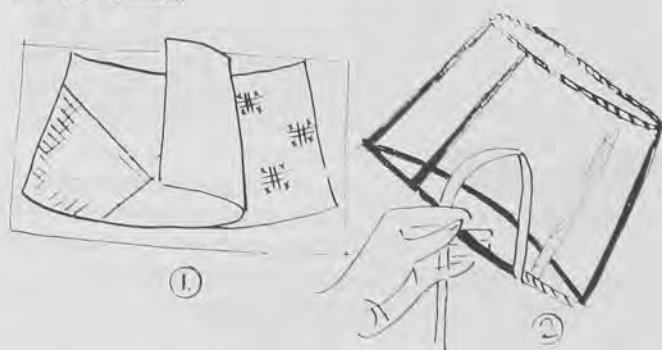
3) зшити матерію по «лівій» стороні,

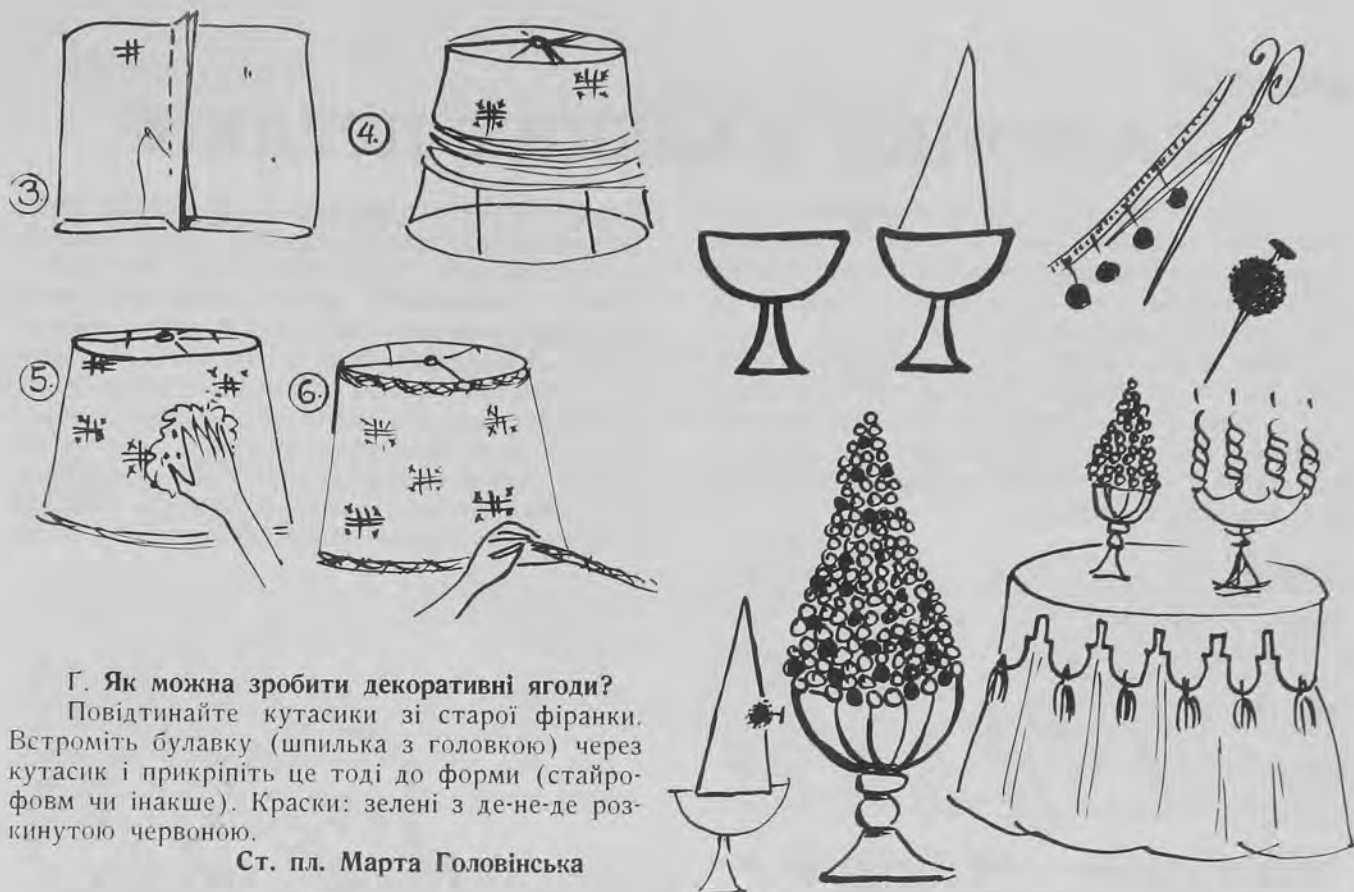
4) обтягнути на дротяній формі,

5) щоб не було зморшків — змочити мокрою губкою,

6) пришити до долішнього дроту, який є обтягнений бавовняною стяжкою так, як і вгорі. Для більшого ефекту прикрасити це крайкою.

Такий абажур надається до одноколірової лампи-стояка.

Г. Як можна зробити декоративні ягоди?

Повідтинайте кутасики зі старої фіранки. Встроміть булавку (шпилька з голівкою) через кутасик і прикріпіть це тоді до форми (стайрофова чи інакше). Краски: зелені з де-не-де розкинутою червоною.

Ст. пл. Марта Головінська

Цікаве зі Сходу:

ТВАРИНИ І БАРВИ

Проведені науковцями досліди над впливом різних барв на поведінку тварин дали дуже цікаві результати. Виявлено, що червона барва дратує не лише бика, але й овець, курей тощо.

Собаки, які перебувають у приміщеннях, помальованих яскравими фарбами, дуже злі. Коти, леви, тигри чи пантери дуже не люблять білих предметів, натомість жовтий колір їх заспокоює. Яскраві барви предметів чи стін підносять нервовість у коней. Стверджено, що всім тваринам найкраще відповідає колір зелений.

АРХЕОЛОГІЧНІ ЗНАХІДКИ В ГАЛИЧИНІ

У галицькому селі Іване Пусте (тепер Івано-Пусте, Мельницького району) Тернопільської області, археологічна експедиція Київського Історичного Музею знайшла в час розкопів дуже цінні матеріали, які походять із VI століття до Христа. За повідомленням керівника експедиції О. Ганіної, в цьому галицькому селі знайдено 5 тисяч уламків посуду, предметів домашнього вжитку і кісток тварин.

У VI столітті до Христа в теперішньому селі Іване Пусте жило велике плем'я з високо-розвинутою за тих часів культурою. На місці поселення знайдено залишки наземних жител прямокутної форми, складених з дерев'яних колод, обплетених хмизом і обмазаних глиною. Знайдено також горщики, миски і глечики, деталі ткацьких верстатів, залізні вудила, гудзики, бронзові браслети, шпильки, наконечники стріл, різні вироби з кісток.

При розкопах виявлено грецькі амфори та інші привізні вироби, які свідчать про широкі культурі та економічні зв'язки жителів поселення з племенами Середнього Подніпров'я і грецькими містами північного Причорномор'я.

Найзвичнішою знахідкою експедиції були обвуглілі зерна пшениці, жита, ячменю і проса, які свідчать про те, що тут уже в ті далекі часи була висока культура хліборобства, яка поєднувалася зі скотарством. Про останнє свідчать знайдені при розкопах кістки бика, коня, вівці, свині і собаки.

Старовинна оселя була знищена пожежею, мабуть, у час нападу кочовиків.

МАЛЮНКИ ДАЛЕКИХ ПРЕДКІВ

Серед численних «трофеїв», здобутих в експедиціях працівниками Інституту археології Академії наук у Києві, особливий інтерес становлять малюнки... кількатисячолітньої давности. Про деякі з них розповімо сьогодні.

Що ж було темою робіт найперших малярів? Що їх найбільше надихало на творчість? — Головне джерело існування. Їжа. Ось чому насамперед людина почала зображувати тварини, які дають м'ясо, хутро. Це яскраво підтверджують знахідки дослідників.

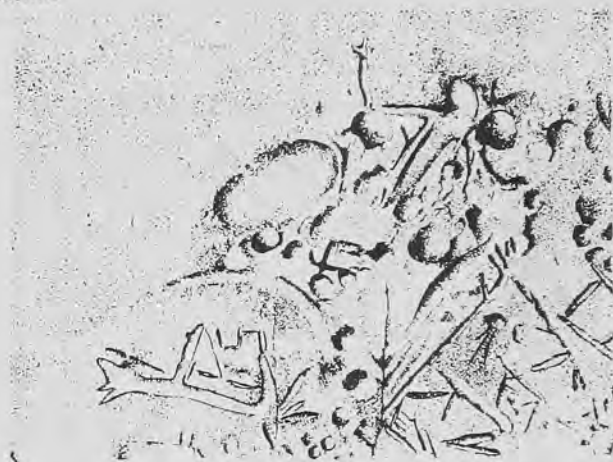
"Грот бика". Композиція з трьох тварин на стелі грота.
Близько 1/10 натуральної величини.

На знайдених ілюстраціях — найдавніші малюнки, які будь-коли знаходили на території

Композиція з 4-рьох биків на стіні "грота бика".
1/10 натуральної величини.

України. Один із прикладів — це кам'яна плита, вирізана археологами у древній печері урочища Кам'яна могила, біля Мелітополя Запорізької області. Знайдений у печері наскельний живопис являє величезну цінність. В епоху пізнього палеоліта на стінах своєї печери рука доісторичного майстра висікла мамута, в тулуб якого вп'ялися списи. На самому зображенні звіра і навколо нього ми бачимо вм'ятини — сліди від неодноразових ударів списами. Наші далекі предки гадали, що ця символічна картина і ритуал її враження зброєю принесуть щастя в полюванні.

Група "чаклуна" на стелі "грота бика".
1/10 натуральної величини.

Минули тисячоліття... Люди жили все в тих же зручних для мешкання печерах. І в епоху неоліта, і в епоху бронзи вони продовжують, як і раніше, з магільною метою зображувати тварин, так нерозривно пов'язаних з їхнім існуванням. Але цієї пори мамутів на території України вже немає, вони вимерли. І пам'ять про них стерлася. Але традиційні магільні зображення на кам'яних стінах печер продовжують з'являтися.

І, що дуже характеристичне, символ мисливського успіху — мамут — перетворився в уяві наступних поколінь на величезного бика, адже саме на цих тварин полювали тоді!

В. Павленко

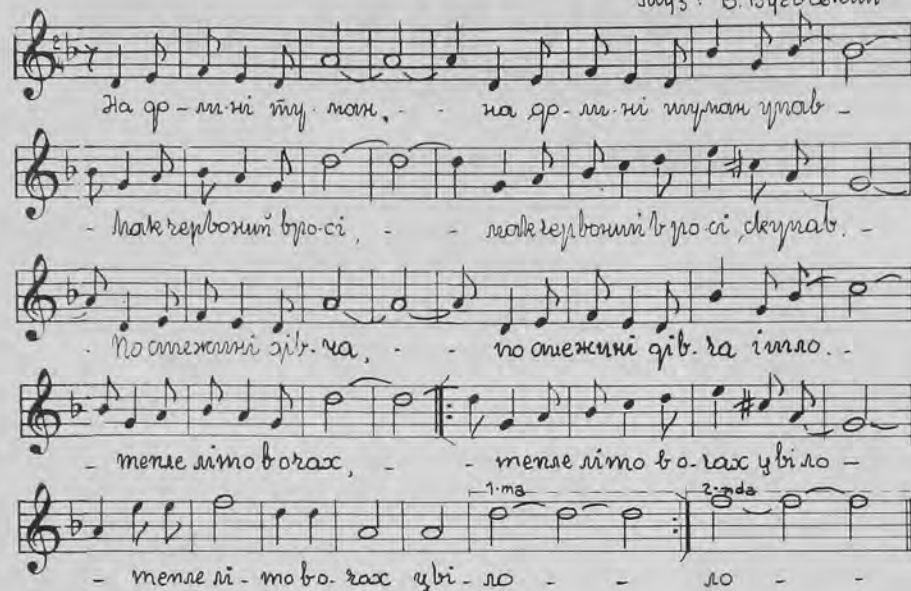

Рисунки на карнизах у "Гроті бика". Близько 1/4 натуральної величини.

Українські пісні

НА ДОЛИНИ ТУМАН

Слова: В. Діденко
Муз.: В. Бучельський

I.

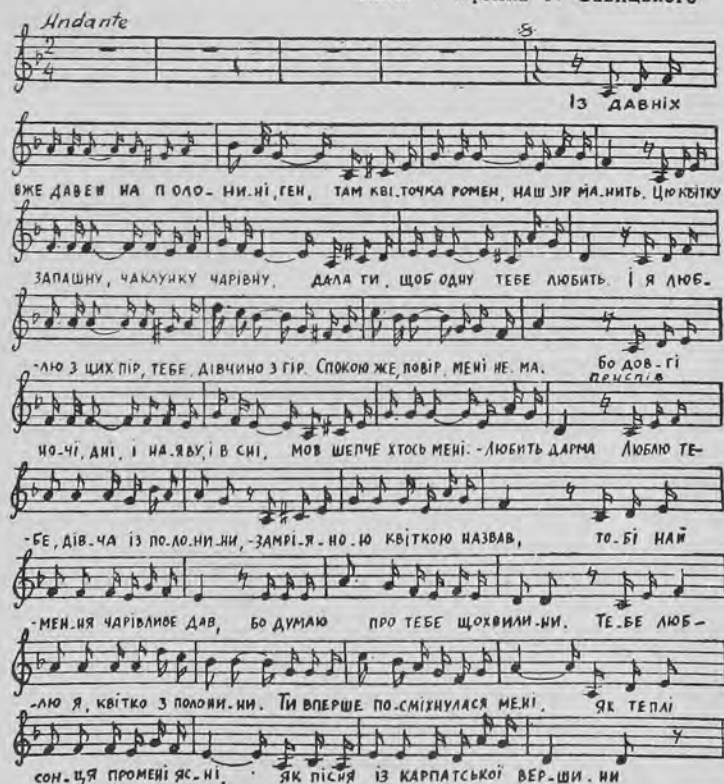
На долині туман,
На долині туман упав.
Мак червоний в росі,
Мак червоний в росі скупав.
По стежині дівча,
По стежині дівча ішло.
Тепле літо в очах,
Тепле літо в очах ціло. (Двічі).

II.

Попід гору дівча,
Попід гору дівча ішло.
Мак червоний в село,
Мак червоний в село несло,
За дівчам тим і я,
За дівчам тим і я ступав.
Бо в долині туман,
Бо в долині туман розтав. (Двічі).

КВІТКА З ПОЛОНИНИ

Слова і музика Р. Савицького

Із давніх вже давен
На полонині, ген,
Там квіточка ромен
Наш зір манить.

Цю квітку запашну,
Чаклунку чарівну,
Дала ти, щоб одну
Тебе любить.
І я люблю з цих пір,
Тебе, дівчино з гір.
Спокою же, повір,
Мені нема.

Бо довгі ночі, дні
І наяву, і в сні,
Мов шепче хтось мені:
— Любить... дарма.

Приспів:

Люблю тебе, дівча із
полонини, —
Замріяною квіткою назвав,
Тобі наймення чарівливе
дав,
Бо думаю про тебе
щохвилини.

Тебе люблю я, квітко
з полонини.
Ти вперше посміхнулася
мені.

Як теплі сонця проемні
ясні,
Як пісня із карпатської
вершини.

Кохана, два слівця —
На сонячні серця.
А безнадійність ця —
Глибокий жаль.

Від недаремних мрій
Тьмяніс розум мій.
Дівчино чорних вій, —
Моя печаль.
Та скільки раз в житті
Стрічаю гори ті —
Надхмарні і круті,
Красу свою, —
Завжди у квітці тій,
Маленькій, дорогій,
Я бачу образ твій —
Любов мою.

Приспів.

Минають літечка,
Засохла квіточка,
Що біля серединька
її поклав.

Вже більш небачену,
В цвіт закосичену,
Тебе, утрачену,
Я знов згадав.

Бо ж ти, як перший цвіт
зробила ранній слід
У серцю юних літ,
Що не засне.

А я не знав і сам,
Що в полонині, там,
Ромен ще звуть ім'ям:
"Люби мене..."

ДО ЧОГО ВЖИВАТИ СЛИВОК?

Дорогі мої Подруги!

Здавалося б, що в теперішній системі домашнього господарства немає харчового продукту, який би не можна дістати готовим у найкращому виді. Колись давно літо і вчасна осінь — це були для кожної господині найгарячіші місяці заготівлі варення, джемів, мармелад, городинних салаток на довгі зимові місяці. Сьогодні, коли кожну городину чи садовину дістанете свіжими упродовж майже цілого року, а варення і джеми є у величезному виборі в усіх харчових крамницях, заготівля дома — це, справді, зайве гаяння часу.

Але, уявіть собі, я Вам зраджу таємницю, що я таки тепер тут, в Америці, кожного року смажу варення, джеми, салатки і стверджую, що є цілий ряд смаколиків, яких купити таки не можете. Ось, напр., вчасною осінню появляються на ринку т. зв. італійські сливки. Вони дуже дешеві та смачні, але Вам напевно відомі найбільше у виді галушок зі сливками, які мама робить на вечерю і подає полляті маслом із цукром і квасною сметаною. Тимчасом із цих же сливок можете зробити чудовий джем, якого ніде купити не можна, можете їх заварити з оцтом і вживати зимою до печеної курки, а на неділю можете зі сливок хутень спекти легкий і дуже смачний коржик.

ДЖЕМ ІЗ СЛИВОК

2 фунти здорових, зрілих італійських сливок вимити і покряяти гострим ножом тоненькими пасочками на їхню довжину, викидаючи кісточку. Зважити стільки цукру, скільки заважать покряяні сливки. Цукор усипати до широкої, а не дуже глибокої, ринки (найкраще мати окрему лише на заварювання), полляти одним горнятком зимної води і дати на малий вогонь, мішаючи часто. Коли цукор пічне добре кипіти, кинути на нього сливки і варити дуже поволі потрясаючи що якийсь час посудом і збираючи зверху шуму, яку вигворює цукор. Час варення годі устійнити — але сливки готові, коли дістануть прозору темну барву, а сік такий густий, що спадає з ложки. На останніх 5 хвилин варення кинути півліски ванілії (а не

ванілевого цукру чи плину!). Як джем майже зовсім холодний, наложити до слоїв, які треба перед ужиттям вистерилізувати в гарячій воді. Закрутити закрутою міцно і переховувати у можливо сухому темному місці.

СЛИВКИ В ОЦІ

Заварити у великій посудині 2 горнятка оцту із 2 горнятками води та 1 фунт цукру, додавши кусник цілого цинамону і 6 гвоздиків (не пахучих, а коріння по-американському «главз»). Відставити вивар, щоб прохолів. 4 фунти здорових сливок помити, наколоти кожну з обидвох кінців шпилькою або зубочисткою і залляти теплим виваром на цілу ніч. Другого дня відцідити сливки, сік заварити знову, і знову прохололим залляти сливки. Третього дня сік заварити і до киплячого кинути сливки та обережно заварити не на великому вогні, щоб тільки обіггли кип'ятком, а не потріскали. Відставити, почекаати аж зовсім виходонуть, і тоді дати до вистерилізуваних слоїв.

СКОРИЙ КОРЖИК ЗІ СЛИВКАМИ

Зважити два великі яйця. Стільки, як вони важать, узяти масла, цукру і борошна (муки). Жовтки відділити, втерти добре на «мікстері», додати цукру і масла, і все разом добре втерти. Вбити білки на тугу піну. Додавати до маси із жовтків на переміну піну і муку та вимішати легко ложкою. Масу викласти рівно ложкою на «бляху» (величини 9×14 інчів) із не дуже високими берегами. Помити сливки, висушити стирочкою, розкряти кожну на половину, викинути кісточку, а кожну половинку розкряти гострим ножом три-чотири рази не до самого кінця, а щоб половинка трималася купи. Класти на тісто, скіркою сливки до маси, рядом, залишаючи між одною та другою на палець відступ. Накладене сливками тісто пекти на 350 ступенів біля 15-20 хвилин на золоту барву. Кряти в квадрати, як трохи прихолоне, і посипати перед поданням цукром. Увага: з'їсти цілий коржик того самого дня, при американському кліматі на другий день він уже не є смачний.

Подруга Оля

Дорога Дадю!

Я вже рік ходжу до військової середньої школи, а там дуже дотримуються правил т. зв. «етикети». Цілий рік нас учили і мучили, як сидіти при столі, їсти і бути завжди джентелменом у відношенні до жінок. Багато із цього було для мене новим, як наприклад, що треба підвестися з крісла, як до твого стола приходить жінка, а коли вона сідає, підсунути їй крісло, і аж тоді вернутися на своє місце.

Але я приїхав на літо додому і ствердив, що серед українців ніхто цього не робить, і всі з мене сміялися, коли я пробував так поводитись. Чи можеш мені сказати, як я маю властиво поводитись? Чи інакше серед українців, а інакше серед американців?

«Кадет»

Дорогий «Кадете»!

Поводися завжди і всюди як джентелмен за всіма приписами доброго тону. Вони здебільша інтернаціональні і їх дотримуються всі культурні лю-

ди. Я певна, що кожна українська жінка і дівчина зуміє оцінити Твій «бон-тон» і не буде з Тебе сміятися. На жаль, деякі наші хлопці мають великі браки в цій ділянці. Напевно, саме вони з Тебе сміялися, покриваючи кпинами своє незнання цього дуже гарного звичаю, який Ти описуєш. Але вони також, певне, часто не пропускають жінки першої у вході чи виході, не роблять їй місця в автобусі чи підземці і п'ють каву, не виймаючи ложечки з філіжанки і т. д. Отже, ти дала добрий приклад. Він може прищепитися, а Тобі дасть певний успіх серед жіноцтва.

Подруга Дада

Дорога Дадю!

Так часто чую дома від батьків, від бабуні таке ствердження: «за наших часів...» а тоді йдуть оповідання, як було гарно, елегантно, патріотично тощо. Скажи, чи справді ми живемо в таких страшних часах, і все, що діється, є гірше як давніше включно з нами, молодими?

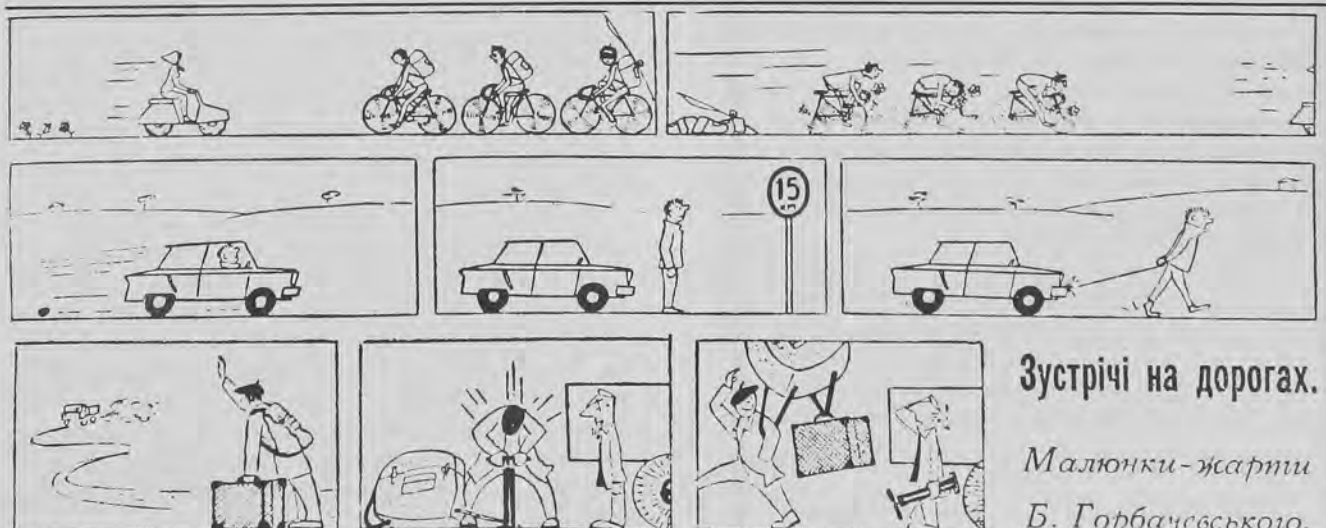
Андрій

Дорогий Андрію!

Подумай, чи Ти не маєш якогось гарного спо-мину з прогулянки, табору, зустрічі з-перед року-двох. Чи не згадуєш його часто і чи не стає він в Твоїй уяві щораз кращим?

Так і є з Твоїми батьками та всіма, що належать до т. зв. старшого покоління. Вони згадують давнє минуле щораз краще і тому дійсність, якої часто не розуміють або не можуть зрозуміти, видається їм гіршою, хоча вона такою може і не є. Теперішність є інакша, а для Твоїх батьків і їх ровесників подвійно інакша. Тому не бери їм того за зле, що так часто роблять порівняння на користь минулого, яке пережили на своїй землі, у своєму власному оточенні, у своїй молодості.

Подруга Дада

Зустрічі на дорогах.

Малюнки-жарту

Б. Горбачевського,

З ПРОВІДНИКАМИ ГУРТКІВ

Дорогі Друзі Гурткові!

Чи запримітили Ви цю чудову перемену Вашого самопочуття і настрою, коли ранком, як Ви ще сонні й трохи ліниві, **Ви відбули ранній прорух** і закінчили його купеллю, чи миттям цілого тіла холодною водою?

Тоді здорова людина відчуває себе так, неначе би "на ново на світ народилась", як каже народня пословиця. Світ виглядає кращим, радісним, хочеться співати і жити веселим, молодим, творчим життям.

Так благодійно впливає на усіх прорух — розбудження до життя усіх клітин нашого тіла — і вода та свіже повітря, ці Божі дари, без яких людина взагалі не могла б жити.

ПЛЕКАТИМУ СИЛУ І ТІЛА І УМА", сказано я нашому пластовому обіті, а 12-та точка пластового закону зобов'язує нас — дбати про своє здоров'я.

Тож і не диво, що у програмі кожного пластового табору маємо **щоденний ранній прорух і спортові заняття**, бо вони дуже **корисно впливають на наше здоров'я** і розбудову цілого нашого організму та скріплюють відпорність на всякі недуги. Вони дають основу до доброго самопочуття, енергії та охоти до повноцінного життя.

Але два чи три тижні життя серед життєдайної природи скоро минає, табір кінчається, ми розїжджаємося до різних місць нашого поселення і **часто занебдемо щоденний прорух**, чи то з лінивства, чи з браку сильної волі, зі шкодою для нас самих.

Дві години призначені на щотижневий гуртковий сходини — це закороткий час, щоб ми могли у ньому вмістити прорух, так як у таборі і закінчити його купеллю, чи змиванням тіла холодною водою. Звичайно не маємо до цього теж і відповідного приміщення і потрібних улаштувань. Про це мусимо дбати кожний зосібна.

Але все таки, якщо це тільки можливе, **треба вставити прорух як окрему точку в програмі сходини гуртка** на те, щоб:

△ себе взаємно перевіряти, чи кожний з гуртка вправляє прорух вдома або в школі,

△ зробити показ нових цікавих вправ, (дивись "Життя в Пласті" ст. 273 - 279),

△ якщо час і умовини на те дозволяють, таки провести прорух, чи заграти у відбиванку, хоч би й по сходинах.

СКОБІ

Ваш Дедя Юрко

ІСТОРІЯ

ОЛІМПІЙСЬКИМ
ІГРАМ

2740 років

В усіх країнах Європи і Америки, як теж різних країнах Азії та Африки, роки починають числити від народження Христа. Навіть атеїстичні, комуністичні країни, такі, як СРСР, тощо не могли змінити цієї дати, від якої починається наше літочислення.

Якжеж подавали роки народи перед початком Християнства? Різном.

Китайці рахували роки від початку царювання різних легендарних імператорів. Індуси й інші народи буддистської віри — від названої невідомо ким дати смерті Будди Шанья-Муні, а мусулмани — від часу втечі Магомета з Мекки до Медини (тобто — початку його діяльності як пророка нової релігії).

Серед сотень різних початкових моментів літочислення була й «фізкультурна» ера. За нею рахунок рокам вели від перших олімпійських ігор, які мали місце у давній Греції 1 липня 776 року до нашої ери.

Як і тепер, олімпійські ігри тоді проводилися не щороку, а один раз на чотири роки. Цю особливість було враховано і в своєрідному «фізкультурному» календарі. В ньому роки позначалися номером року в чотириріччі. Таким чином, перший рік ери позначався 1,1; другий 1,2; третій 1,3; четвертий 1,4; п'ятий 2,1; шостий 2,2 і т. д.

Цей календар розробив і запропонував історик Тімей близько 264 року до нашої ери. Оскільки він жив на 5 століть пізніше від початку перших олімпійських ігор, то таким календарем древні греки почали користуватися лише з 128-ї олімпіади. В цьому 264 році до нашої ери за їхнім календарем йшов 128,1 рік.

Вирахунок лі: за олімпійськими іграми старовинні греки вели підряд протягом 658 років. Він припинився в 394 році нашої ери, коли олімпійські ігри було скасовано. Тепер в усіх країнах Європи і Америки рахунок літам ведеться за християнською ерою, початком якої служить дата народження Христа. За таким рахунком часу олімпійські ігри в Токіо почалися 11 жовтня 1964 року.

Деякі ентузіясти спорту в рахунок літ віддали б перевагу олімпійській ері древніх греків. За їхнім «фізкультурним» календарем токійські олімпійські ігри проходили у 685,4 році. Якби не було перерви в іграх протягом багатьох століть, то це була б 685 олімпіада, а порядковий номер року йшов би четвертий. У звичному ж для нас розумінні зараз іде 2740 рік від початку олімпійських ігор. Нехай вибачить нас історик Тімей за таке спрощення тлумачення його «олімпійського» календаря.

П. Василенко

1. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

- Що мусить людина спершу зробити ніж ляже спати?
- Чого по дорозі найбільше?
- Як з трьох сірників зробити чотири?
- Що робить людина, коли не лежить, не сидить і не йде?

2. ПЛАСТОВІ РЕБУСИ

Дешо про ребуси

Ребус — це загадка, яка полягає в тому, що текст замінений різними знаками, фігурами, нотами, цифрами, окремими зображеннями і навіть цілими малюнками, які треба розгадати.

Як відгадувати ребус?

● Якщо **перед** зображеним предметом стоїть кома, то від назви цього предмету треба відкинути першу букву. Якщо кома стоїть після малюнка, тоді відкидаємо останню букву. Перед малюнком, або після нього може стояти не більше як дві-три коми.

● Якщо малюнок перевернутий «догори ногами», тоді його назву читаємо справа доліва.

● Якщо над малюнком перекреслена якась буква, тоді треба її виключити з назви предмету. Коли побіч перекресленої написано іншу букву, треба її поставити на місце перекресленої.

● Якщо під малюнком, або над ним є ряд цифр, то треба так уставити букви назви предмету, в якому порядку ці цифри написані. Коли якоїсь цифри бракує, тоді відповідну букву треба пропустити. Якщо одна з цифр викреслена, а біля неї стоїть буква, тоді треба нею заміни-

ти цю букву, яка відповідає викресленій у назві зображеного предмету.

● Коли побіч себе стоять два, або більше предметів, їх треба читати в множині.

● В ребусах буває так, що залежно від розміщення букв, складів і зображень треба читати (догадуючись) В, З, ПІД, НА, НАД, ЗА, ПЕРЕД тощо. Це буває тоді, коли на малюнку один предмет, склад чи буква стоїть на другому, попереду або позаду нього, а то й якийсь склад вмальовано в середину букви, чи з якоїсь букви уложено іншу і т. п.

ХОДАТА (НХЕР'БЕОУ

З ЧИСЛА ЗА ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 1965 р.

- Не можливо. За першу годину він проїхав 25 миль зі швидкістю 25 миль за годину. Других 25 миль він мусів би проїхати за 0 годин.
- Очевидно, Гренляндія.
- Самозрозуміло, так само задалеко.
- Він зле почислив.

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

ЧИ ЗНАЄШ, ЩО СОНЦЕ...

Сонце, що стільки тепла дає нашій землі, — це велетенська куля, яка складається з розжарених газів. Як подають учені астрономи, температура на поверхні сонця досягає 6000° С тепла. В самій же середині сонця вона на багато разів вища. Для порівняння можна подати, що на землі залізо топиться при 1500° С, а при 3500° С більшість відомих металів переходить у газоподібний стан.

Своїм об'ємом сонце більше в 1.300.000 разів від землі. Але ж здається воно нам тільки невеликим кружком тому, що віддалене воно від нас на 149,5 мільйонів кілометрів.

Астрономи вивели також, що сонце, як і наша земля, обертається навколо своєї осі (один оборот у час наших 25 земних діб) і крім того разом з усіма планетами летить в небесному просторі із швидкістю... 20 кілометрів на 1 секунду.

Подав Нанашко, ЛЧ

ЗАМІСТЬ ПОБАЖАННЯ

З нагоди вінчання нашої подруги осередкової, старшої пластунки

МАРТИ КНИШ - БАЗАРКО

складаємо 10.00 дол. на пресфонд «Юнака».

**КІШ ПЛАСТУНОК
в Нью-Йорку**

УСПІХИ НАШИХ ДРУЗІВ У ВІЙСЬКУ

ВІДЗНАЧУЮТЬ ПЛАСТУНІВ

ПЕТРО СОДОЛЬ

ВІДЗНАЧЕНИЙ ЗА ГЕРОЙСТВО У В'ЄТНАМІ

Недавно подавали ми на сторінках нашого журналу вістку про високе відзначення усім нам добре відомого ст. пл. Гока Кравцева. А ось у травні цього року надійшла нова для нас усіх радісна вістка, що другий з наших старших пластунів, що відбувають свою військову службу на в'єтнамському фронті, ст. пл. Петро Содоль, ЛЧ, тепер перший лейтенант американської армії, дістав високе відзна-

чення: «В'єтнамський Хрест Хоробрости із Золотою Зіркою», за відвагу і героїзм у бою з комуністичними наїздниками. Ст. пл. Петро Содоль добре відомий серед юнацтва і старшого пластуництва, як бунчужний пластових таборів в Іст-Четгам, США, комендант мандрівних таборів «Лісових Чортів», зв'язковий юнацьких куренів і т.п. Тому тимбільше радісною була ця вістка для нас усіх, бо вона доказує, що «у Пласті росте новий люд», відважний з почуттям відповідальності за прийняті обов'язки і готовий до посв'яти, коли йдеться про оборону свободи не тільки свого рідного, але й чужого народів, коли вона загрожена напасниками. Про те, що він, воюючи у В'єтнамі, думав теж і про Пласт та три головні пластові обов'язки, доказує факт, що на своєму військовому однострою носить він також і пластову відзнаку — відзнаку свого старшопластунського куреня.

Про високе відзначення за хоробрість цього молодого старшини американської армії, широко повідомляє далекосхідня американська військова газета "Пасіфік Старс енд Страйпс", м.і. пишучи:

"Американець стояв непорушно на струнко. Його бойова уніформа була заболочена і подерта, а його глибокі очі відзеркалювали безсонну ніч. Але перший лейтенант Армії З'єднаних Держав Петро Р. Содоль з Брукліна виглядав у кожному інчі на вояка, як генерал Вінг Лок, командант 9-ої піхотної дивізії відзначував його В'єтнамським Хрестом Хоробрости із Золотою Зіркою. Содоль, дорадника в'єтнамського піхотного батальйону, відзначено за хоробрість після рапорту командуючого офіцера про активність попереднього дня і ночі.

Коли комендант дивізії почув про акцію Содоля, він негайно зарядив відзначення. Церемонія відбулася на командному пості 9-ої дивізії. Акція, за яку відзначено американського дорадника, відбулася в окрузі Кіен Ван в дельті Меконг. В'єтнамська стрілецька компанія, для якої він є дорадником, попала в засідку переважаючих чисельно (комуністичних) сил В'єт Конгу. Хоча коменданта компанії вбито, а вояки були приковані до місця вбивчим перехресним вогнем, вони відстрілювались і комуністам не пощастило здобути їхню позицію. Содоль добровільно наражував своїм життям, щоб допомогти в'єтнамцям відстрілюватись та вказувати їм дальший хід акції. Його відвага та продовжувані поради щодо акції були головним фактором для успіху акції..."

Тож подаючи цю радісну вістку усьому нашому пластовому юнацтву до відома, складаємо щирі побажання дальших успіхів нашому дорогому другові Петрові Содолеві на його життєвому шляху. А нашому юнацтву пригадуємо знаменні слова з нашої пластової пісні «У радісну пору»:

Гартуймо змаганням юнацький наш дух
Готуймось на слухну годину —
У люту добу світових завірюх
Відстояти рідну країну

СТЕПАН ОЛЕК

Степан Н. Олек є лейтенантом авіації у США. Під час свого вишколу він дістав завдання: підбати про відзнаку для своєї класи «ббс». Він вибрав — ТРИЗУБ. Із тризубом він знайомий ще змалку (хоч його батьки вже роджені у США). Після того, як він зазнайомив свою класу з історією походження нашого державного герба — тризуба (відзнака князя Володимира Великого) — всі захоплено погодилися, щоб тризуб став і їхньою відзнакою. Класа «ббс» також відповідно назвала себе «літаючими козаками». Тож коли побачите колись американського літака чи вояка з відзнакою українського тризуба (в них він є червоний на чорнім тлі), будете знати, що це вам не ввижається, — це правда!

МИКОЛА КРАВЦІВ

Професійний військовик ст. пл. Микола Кравців («Гоко»), — член 3-ого куреня УСП «Лісові Чорти», про якого Ви недавно читали в «Юнаку» ч. 4/65, після військової служби у В'єтнамі, поранення і відзначення за хоробрість, є тепер придільний, як капітан, до військової школи у Вест Пойнті. Цю військову академію він сам закінчив 1958 року.

МИКОЛА ДАРМОХВАЛ

Ст. пл. Микола Дармохвал з куреня УСП «Хмельниченки», колишній кошовий у Нью-арку, недавно перебував 2^{1/2} року військової служби як вояк американської армії в Європі і на закінчення одержав високе відзначення за вийняткове почуття обов'язку і виконання своїх завдань далеко поза

звичайні години праці. «Спеціаліст Дармохвал своїм технічним знанням, успіхами і вояцькою поставою здобув пошану і похвалу всіх, з ким він працював» — подано в його відзначенні.

Відділ "Літаючих Козаків" у авіації США із своєю емблемою — Тризубом.

Важливе для юнацьких виховників і виховниць!

● Журнал «Юнак» містить постійно **ВАЖЛИВІ ПОМІЧНІ МАТЕРІАЛИ** для виховної праці з юнацтвом.

● Тому кожний юнацький виховник і кожна юнацька виховниця повинні **пренумерувати й докладно прочитувати «Юнака»**.

● За неможливих юнацьких виховників і виховниць, що самі не мають змоги запренумерувати «Юнака», повинна заплатити передплату стар-

шина пластової станиці чи групи.

● Кожна пл. станиця чи група повинна мати кілька опрацьованих річників «Юнака» в своїй бібліотеці для користування майбутніх виховників і виховниць у пізніших роках. Тому бібліотека кожної пл. станиці чи групи повинна **постійно пренумерувати** кілька примірників «Юнака».

● Такі числа «Юнака» вже зовсім вичерпані і тому просимо їх більше **не замовляти**: ч. 1 за 1963 рік, ч. 1, 3 і 5 за 1964 рік.
Молоде Перо

ВЕРХАМИ КОРДОБИ

Мабуть ніхто не чекає вакацій з більшим нетерпінням як пластуни. Не так вакацій, як того місяця, коли має відбутися пластовий табір, а особливо, коли цей табір має відбутися в цікавій околиці. Тож можна уявити собі нашу радість і нетерплячку, коли ми довідалися, що пластовий провід визначив цього року місце табору в горах Кордоба, над штучно створеним, здається, безкраім озером — басейном Ріо Терсеро, що розлилось химерними заливами поміж гірські долини і про-smики.

Таборовики цьогорічного табору біля Буенос Айрес вирушають на дво-денну мандрівку.

Не думаю тут розказувати про кожний день табору. Хоча таборові програми кожного року інші, але стиль таборового життя, денний порядок і т. п. є завжди подібні. Переповідати їх, могло б вийти трохи монотонно. Зате прогулянки завжди цікаві. Кожна прогулянка має щось своє, що не повторюється, навіть якби завжди хотів це зробити. Тому то і я хочу розказати про дводенну мандрівку, яку відбули разом: одна група з табору пластунок і група пластунів з нашого табору.

Раненько, ще перед сходом сонця обидві наші групи зустрілись на умовленому місці і вирушили в мандрівку. Зразу ми йшли дуже бадьоро, співали, жартували, вправляючись практично по дорозі в картографії. Наплечники вивішені харчами і вірядом, здається, не важили зовсім нічого. Та це було так, поки ми йшли по

З правдивою присмністю передруковуємо з "Пластової Сторінки", що заходом КПС у Аргентині появилася в тижневику "Українське Слово" (Буенос Айрес) з 1 серпня ц. р., опис дводенної мандрівки наших пластунів у Аргентині. Ілюструємо його світлинами з життя наших друзів і подруг з далекої Аргентини.

Редакція

Учасники мандрівного юнацького табору "Червоною Землею" в про-вінції Місіонес в 1960 р.

битій дорозі. Коли ззернули в бік і пішли диким тереном понад берег потічка, початковий гумор скоро нам скінчився. Треба було переходити то на один то на другий бік потічка, перескакувати з каменя на камінь, перелазити огорожі з колючого дроту і тернини і то завжди з наплечником, що ставав що-раз тяжчим. Але правдива наша «Голгота» почалася, як нам прийшлося перейти визначену частину маршруту через гори. Хоч невисокі, але покриті колючими кущами та всякого роду колючками, що чіпалися скарпеток, шнурівок і кололи немилосердно виявилися ці гори Кордоба багато трудніші до переходу, ніж ми це собі уявляли. Але ми на це не зважали, нашим бажанням було йти далше, вперед. І

Таборовики при практичному піонерстві: будують міст над річкою.

так ми подолали одну гору, а за нею другу, а там третю, і вже здавалося нам, що так буде безконечно і що до назначеного місця обідового відпочинку ми не дійдемо, а будемо обідати між терниною і будьяками. Але до того не дійшло. З одної гори ми побачили вітряк, місце нашого відпочинку й обіду. Усе наше товариство врадуване і підбадьорене поперло в ту сторону.

Владика кир Андрій Сапеляк підчас відвідин пластового табору, посвячуючи терен табору, переходить через збудований таборовиками міст.

Прийшовши на місце, здається, що кожний з нас думав тільки, щоб порядно напиться води, положитися в холодочку і нічого не робити. Але таке не могло бути. Поперше — на щось ми мали наш провід, щоб нам спокою не давав, а подруге — треба таки було комусь робити: будувати кухню, збирати дрова, розпалювати вогонь. Зайняття знайдено для кожного. У скорому часі вже горів вогонь, кипіла вода і ми, помившись в потічку, почали розкладатися до обіду. Але тут стається непередбачений випадок. До місця, де ми розтабурувались, починають підходити корови — ціла маса корів. Хто знає, що то з аргентинські півдикі корови, той не чекає, щоб вони спокійно пе-

П Л А С Т О В А С Т О Р І Н К А

Ч. 9—10

ЧЕРВЕНЬ — ЛИПЕНЬ

1965

ВИДАЄ КПС

РЕДАГУЄ: М. ВАСИЛИК

СИЛЬНО

КРАСНО

ОБЕРЕЖНО

БИСТРО

Наголовок до "Пластової Сторінки", що заходом Крайової Пластової Старшини в Аргентині появляється в тижневику "Українське Слово" в Буенос Айрес.

рейшли попри нього. Для певності питаємо в гавців-пастухів, куди то вони женуть ті корови. Нам відповіли, що якраз через те місце, де ми розтаборились, бо другого поблизу немає і що переправа триватиме около чверть години або й більше.

Така інформація та ще «імпортантний» вигляд корів заставляє нас хоч-не-хоч рухатися. Забираємо наші речі і йдемо далі, розглядаючись по дорозі за новим місцем.

Вже дехто почав тратити надію, чи ми взагалі будемо сьогодні обідати, як потрапили ми на пречудове місце для відпочинку й таборування: невеличка чиста поляна над потічком. Тут ми спокійно і приємно пообідали та відпочили. Одні лежали, інші мочили ноги у воді, ще інші пробували ловити рибу і т. п. Так отже нема злого, щоб на добре не вийшло.

Владика кир Андрій Сапеляк серед учасників цьогорічних таборів юнаків і юначок з Буенос Айрес, наче добрий батько серед рідних дітей.

Після обіду й відпочинку вирушили ми в дальшу дорогу. Знову треба було спинитися по гірських схилах, збігати вниз і зно-

ву вгору, воюючи по дорозі то з колючим дротом, то з терниною, то з карловатими, вкритими колючками, деревами. Через деякий час донеслося до нас далеке гудіння авт. Це нас підбадьорило і вкортці, з вершка одного з чергових горбів ми побачили битву дороги, до якої ми мали дібратися. По тій дорозі пройшли ми ще коло шість кілометрів, а відтак зійшли з неї і зупинилися на нічліг над берегом потічка, під високою горою.

Табір юнаків з Буенос Айрес.
П'ятий зліва крайовий комендант
пластунів у Аргентині
ст. пл. Володимир Іваник.

Кулеша на вечерю смакувала так, як самі найкращі присмаки. Кожний з нас без винятку йшов по репетку, а деякі ненажери, навіть по три рази, запиваючи водою з потічка.

Місце нашого побуту всім нам так подобалося, що ми рішили побути там ще до обіду.

По обіді ми пішли до Санта Роза де Калямучіта, де сіли на автобус, який підвіз нас до Віжа дель Діке, а звідти пішки дібралися ми до табору.

Владика кир Андрій Сапеляк
у цьогорічному таборі наших
аргентинських юначок.

Із цієї мандрівки всі ми мали повне задоволення: поперше — що ми мали нагоду пережити щось нове і цікаве, що дало потім тему до оповідання, подруге, що мали нагоду доказати, що пластун є витривалий і вміє жити серед природи.

П Л А С Т О В Е П І Д П Р И Є М С Т В О

МОЛОДЕ
ЖИТТЯЄдина пластова крамниця
у США має на складі:

✦ пластові однострої ✦ пла-
стові відзнаки до одностроїв
і таборовий виряд ✦ пласто-
ву літературу ✦ і т. п.

MOLODE ZYTTIA, Inc.

302 E. — 9th St.,

New York 3, N. Y., U.S.A.

“А ВЖЕ ВЕСНА, А ВЖЕ КРАСНА...”

Весна, а з нею Великодні Свята! Наш курінь ім. княгині Ольги готується до виведення гагілок на Великдень під церквою. Наш гурток “Веселка” радо приходить на проби, і ми всі пильно вивчаємо слова гагілок. Усі вже маємо одяги і нетерпляче очікуємо Великодня.

Та не пощастило!.. На Великдень, замість ясного сонця, небо вкрили хмари, і вже від рана почав падати дощ. Юначки зажурилися, що з гагілок нічого не вийде, але наша енергійна і бадьора курінна, Марусі, знайшла вихід.

— “Зробимо чайок для батьків і введемо там гагілки!”

І дійсно... За два тижні зібралися всі юначки і батьки на чайок. По перекусці почали юначки програму. Дзвінками голосами виводили одну за другою гагілки: “Ой на горі, на горі!..”, “В кінці греблі!..”, “Чому ж, Галю, не танцюєш!..” та інші. Розсміяні, веселі дріботять одна за одною. Батьки рясно нагороджують оплесками. Крім гагілок дають юначки ще й інші точки. Пописуються своїми скечами і співами. Батьки мають нагоду пізнати ближче різні пластові гуртки та укриті молоді таланти своїх доньок.

Курінна дякує гостям за присутність, а з черги батьки дякують за присмний вечір. У гарному, піднесеному настрою всі розходились додому.

Пл. уч. Ліда Боднар

Гурток “Веселка”,

Курінь ім. княгині Ольги,

Клівленд, Огайо, США.

МУЗИЧНИЙ ТАБІР В ІНТЕРЛОКЕН

Завжди приємно писати про успіхи молоді “Вісті із Станиці” з приємністю поміщують спомина юначки Ані СЛЮСАРЧУК з її побуту у світової слави музичному таборі в Інтерлокен, Міч., США. До цього літнього табору-консерваторії приймають із цілого світу лише 1.500 найбільш талановитих юних музиків, співаків і акторів, між якими в 1964 році була також два тижні скрипалька юначка Аня СЛЮСАРЧУК. Зачувасмо, що вона одержала стипендію в цьому році на повних вісім тижнів. Гратулюємо та бажаємо багато успіхів.

Редакція

Чи бували ви, друзі в північному Мічигені? Коли так, то певно відідали прекрасні туристичні місця, а також “Інтерлокен” — музичний табір для молоді, знаний у цілому музичному світі. Коли ж ви не були, то шкода, бо той табір варто оглянути.

те, кожного року є приблизно 1.500 таборовиків, не враховуючи тих, що їх на свій кошт висилає мишигенський університет на двотижневі програми. Табір творить свого рода музичне місто. Учасниками табору є діти від 8 - 20 років, що з'їжджаються з усіх 50 штатів США, з Канади, Аргентини, Чіле, Бразилії, а також із заоканських країн як от: Німеччина, Англія, Австрія, Фінляндія, Югославія, а в цьому році були навіть діти з Кореї, Філіпін та ін. Це правдиві “Об'єднані Нації Музики”. Повний табір триває вісім тижнів. Там є вісім симфонічних оркестр, чотири дуті оркестри і 8 хорів. Ок-

Одні з найкращих молодих скрипалів світу — “Перші скрипки”, одної з 8-ми симфонічних оркестр в Інтерлокен, Мічиген, США. Сидить перша з права пластуника Дітройтської Станиці пл. уч. Аня Слюсарчук.

Табір цей розташований на 1.200 акрах чудового лісу, з двох сторін прилягають до нього озера і він має близько 400 більших і менших будинків.

Амбіцією кожної дитини-музиканта є бажання дістатися до того табору, але це не так легко. Раз — високі оплати, а подруге — досить гостра селекція кандидатів. А про-

рім того тут заступлені всі інші діялки мистецтва, як опера, балет, драма, малярство, скульптура й ін. День таборовика вповнений музичними заняттями — проби збірні, проби поодиноких інструментів (голосів), лекції індивідуальні, особисте вправлення. Лишається трохи часу і на дозвілля, як от — купіль, спорт, прогулянки. Товариська ат-

**Чи Ви вже
вирівняли
передплату?**

мосфера дуже гарна, настрої веселі.

Кожний музикант належить до одної з оркестрів. В цих оркестрах відбуваються змагання за ліпші місця. Найліпша оркестра т. зв. "Інтернаціонал Ют Симфоні" репрезентує табір, коли він виїжджає до Вашингтону чи грає під диригентурою славних диригентів, як Юджін Орманді. Ця оркестра грала минулого року в Вен Клайбурна та Лусі Джансон.

У минулому 1964 році пощастило мені бути учасницею цього табору. Це чи не найкращий час у моєму житті. Тривав він, щоправда, для мене тільки два тижні, але й за той короткий час я мала багато вражень, що не забуться ніколи. В цьому році мені пощастило дістати стипендію, і тому поїду до Інтерлокен на повних вісім тижнів. Уже віднині я тішуся, хоч уповні свідомо, що там замість повного вакаційного відпочинку буду мати багато праці.

Пл. уч. Аня Слюсарчук

("Вісті із Станиці")

Дітройт, США.

ПЛАСТОВА СТІЛЕЦЬКА ВАТРА В СИРАКУЗАХ

7 березня 1965 р. наша Станиця влаштувала стрілецьку ватру, щоб гідно відзначити 50-річчя вимаршу Українських Січових Стрільців у бій. На цю ватру ми запросили живучих тепер у Сиракузах двох Січових Стрільців: д-ра Франца Свістеля і д-ра Івана Подюка, а теж членів інших військових формацій, які боролися за волю України в 1917-1921 рр. Головним гостем була пл. сен. Ганна Дмитерко-Ратич, одна з тих трьох славних жінок, котрі боролися в рядах УСС. Вона приїхала до нас на наше запрошення. Запрошена була теж молодь усіх молодечих організацій, які існують на терені Сиракуз, а теж пані з місцевого Відділу США і члени комбатантської організації.

Зала була прибрана китицями червоної калини, а на головній стіні висів образ, який зображував один із фрагментів стрілецького життя. По середині залі горіла символічна ватра.

За старим українським звичаєм ми привітали паню Ганну Дмитерко-Ратич хлібом і сіллю, а наш станичний пл. сен. о. Богдан Смик — теплими словами.

Головною точкою програми був монтаж, який складався з розповіді, стрілецьких пісень і віршів, у яких була зображена ціла історія УСС. Виконавцями була наша юнацька молодь. У часі співу пісні "В горах грім гуде", зокрема її останнього рядка — "Слава тим дочкам, щирим козакам між Січовими Стрільцями" новацтво вручило пані Ратич китицю квітів і альбом з підписами членів нашої станиці і світлинами. У дальшій програмі новацтво виступило з вправами до пісні "Від синього Дону" і декламаціями. На закінчення промовила до нас пл. сен. Ганна Дмитерко-Ратич, і ми вислухали її з великою увагою.

Нав'язуючи до збройної боротьби УСС за волю України, ми згадували теж пізніші українські військові формації, а зокрема Українську Повстанську Армію і її славного командира, кол. ст. пластуна ген. Тараса Чупринку — Романа Шухевича, якого 15-літня річниця смерті припадала саме в той час. По закінченні нашої програми взяли організовану участь у панахиді за сл. п. ген. Тараса Чупринку, а відтак у святкуванні, яке влаштували організації Визвольного Фронту. У програмі виступив наш новак, деклямуючи вірш Л. Храпливої про Сина Генерала, а юначки відрецитували два вірші, переплетені піснею "Ви жертвою впали".

Після святкування вся пластова молодь повернулася до пластової домівки, де вже чекали приготовані нашим Пластприятим застелені сто-

ли. На почесному місці сиділа наша Дорога Гостя, пл. сен. Ганна Ратич, а біля неї члени нашого Станичного Проводу. У дуже милій, дружній атмосфері провели ми цю вечірку. Найцікавішими були розповіді пані Ратич про різні пригоди з вояцького січового життя.

Закінчили ми наш вечір піснею-молитвою "Боже Великий Єдиний". Після цього вечора ми ясно собі усвідомили, що Господь для нас дуже ласкавий, бо він дозволив нам-пластунам, що живемо сьогодні так далеко від Рідної Землі і живемо 50 років після вимаршу УСС у бій, побачити власними очима одну з тих трьох славних жінок, ім'я яких записала наша історія, і привітати її у нашому пластовому колі.

Ск о б і

пл. розв. Оксана Кравс
Сиракузи, Н. Й., США.

З ПЛАСТУВАННЯ ЮНАЧОК У ЙОНКЕРСІ

Хочемо поділитися з читачами "Юнака" деякими переживаннями в нашому юнацькому колі.

У нашій станиці в Йонкерсі, США, є два гуртки юначок "Гуцулки" і "Калина". Незадовго будемо мати курінь. Впорядниці наші — подруга Оля Кіра і подруга Люба Голіят — завзято з нами працюють, бо маємо багато завдань, а часу нам не стає. Блискавкою проминають кожні сходи. Аж жаль, що не тривають хоч удвічі довше. Цього року ми поїхали перший раз на "Свято Весни" на "Вовчу тропу".

Загато ми пережили за цих 3 дні! Будували перший раз шатра — і багато чого було "перший раз", бо нещодавно ми перейшли до юначтва.

Спати в шатрі було трохи зимно, а на стійці столти трохи страшно...

Теренова гра була нелегка, але дуже цікава! Ми багато пережили та багато навчилися на нашому першому "Святі Весни" під шатрами...

Весною давали ми два рази на сцені виставу "Олеся" за оповіданням Б. Грінченка. Працювали ми кілька місяців, щоб мова була чиста, щоб гарно вивести хороводи і

пісні — але це варто було — бо вистава всім дуже подобалася і ми при цьому багато навчилися. Головні ролі грали Христя Возняк із гуртка "Гуцулки" і Зірка Глоба з гуртка "Калина".

Обі грали так гарно, що дехто

заплакав зі зворушення, як то Олеся віддала своє життя за рідне село...

Тепер ми ідемо до табору, а по вакаціях може поїдемо до інших місцевостей, щоб більше пластунів і українських дітей лобачило нашу "Олесю".

Посилаємо світлинку з цієї вистави, на якій дівчата (це ми) відпочивають після "гуляння" і співають собі пісню "Зелений дубочку, чого похилився? Молодий козаچه, чого зажурився?"

Здоровимо щиро нашим С к о б і
Юначка з Йонкерсу

Я висів із поїзду в Саскатуні окол 5-ої години вранці у п'ятницю 2-го липня ц. р. Зі мною була решта членів куреня юнаків ім. Петра Конашевича Сагайдачного з Едмонтону. Таксамо їхали у цьому самому вагоні дівчата 6-го куреня юначок ім. Уляни Кравченко з Едмонтону. Ми прибули до табору, який був віддалений 15 миль від Саскатуну, і там ми розложили наші шатра і розтаборувалися. У суботу 3-го липня ввечері розпочали нормальне таборове життя.

У таборі юнаків було 54 учасники: 19 з Вінніпегу, 20 з Едмонтону, 13 з Саскатуну, 1 з Летбриджі і 1 з Калгарів. Комендантом був пл. сен. Роман Копач з Торонта, а бунчужним ст. пл. Юрій Котович з Вінніпегу. Писарем був пл. розв. Любомир Маркевич з Едмонтону. Таборове мотто було: "Кинемо в пропасть безділля", а табір дістав назву "Юнак".

Табір юначок був недалеко від табору юнаків. Було 43 юначки: 25 з Едмонтону, 13 зі Саскатуну, 4 з Ріджайни, а 1 з Ст. Валбургу. Коменданткою була ст. пл. Оксана Галькевич з Коговз, США, бунчужною ст. пл. Тереса Баран з Саскатуну, писаркою пл. розв. Ірка Кунда з Едмонтону. Духовником обидвох таборів був голова Пластової Групи в Саскатуні пл. сен. о. Володимир Івашко.

НАШ ТАБІР "ЮНАК" у САСКАТУНІ

При вході до табору ми зробили досить гарну браму. Деякі хлопці навіть говорили, що виглядає як фортеця. На брамі ми прикріпили дошку, на якій була написана назва табору "Юнак". Деякі хлопці говорили, що "Комарівка" була б ліпша назва, бо в таборі було більше комарів як юнаків. Юначки назвали їхній табір "Зелене Верхів'я".

Обласний юнацький табір "Юнак", що відбувся від 2 до 17 липня ц. р. в Українському Парку коло Пайк Лейк, 15 миль від Саскатуну, підчас ранньої збірки з піднесенням національних прапорів.

У переведенні таборів велику поміч дали опікуни і члени бупави, а зокрема пані Олександра Копач з Торонта своїми цікавими розповідями і ст. пл. Дарія Даревич своїми мистецькими здібностями, далі пл.

З пісню на устах "Машерують добровольці, як колись ішли стрільці" учасники табору відбувають таборовий впряд.

сен. Михайло Хом'як пл. сен. Петро Саварин, юн. Ірина Кунда і юн. Галя Форемська з Едмонтону, пл. сен. Роман Сенчук з Вінніпегу, п-ні Анна Марія Баран, юн. Рожа Козак, ст. пл. Юліан Оришак, ст. пл. Юрій Жеребецький та Ярослав Вовк зі Саскатуну.

У програмі таборів переважали практичні зайняття. Переведено рід цікавих гутірок, між іншими про Діамантовий Ювілей Саскачевану, відбуто одноденні і дво-денні прогульки, складено іспити вмілостей, зорганізовано спортові змагання, в яких перевагу мали юнаки зі Саскатуну і юначки з Едмонтону. Переведено також проби для одержан-

ня Відзнаки Фізичної Вправності. Табори відбулись під гаслом: "Дивись, на тебе ждуть верхи". Під час таборів обговорювано участь пластової молоді в таборах, що їх заплановано відбутися наступного року в Скелястих Горах у Алберті.

На Івана Купала дівчата нас запросили на спільну ватру. Хлопці скакали в воду, щоб дістати віночки, які дівчата зробили і кинули до річки. Деякі спритніші юнаки брали тані віночки, що були ближче берега, або вживали до ловлення віночків довгі патики. Ми мали декілька ватер. Інколи дівчата запрошували нас на свою ватру, інколи ми запрошували їх на нашу. Часом ми мали самі ватру. Я думаю, що найліпшою точкою наших ватер були коломийки, які уклав пл. розв. П. Срібняк з Вінніпегу. Друг Копач оповідав нам часом дуже цікаві спомини з таборів в Україні.

У неділю 11-го липня батьки відвідували табір.

Після Служби Божої відбувся спільний обід. Гості, навіть з далекого Едмонтону, з цікавістю оглянули табори і взяли участь у ватрі. Цю хвилину вшанував своєю присутністю Владика, Преосвященний Андрей Роборецький, який також промовив до молоді і гостей.

Таборовики під час відпочинку на мандрівці по саскачеванських преріях.

У п'ятницю 16-го липня ми мали спортивні змагання. У суботу 17-го липня ми готувалися до від'їзду додому. Пополудні приїхали 2 автобуси і завезли нас до Саскатуну. О 7-й год. ввечорі був бенкет. Пізніше була забава. Після забави саскатунці брали едмонтонців і вінніпегців до своїх домів на нічліг.

Учасники юнацького табору "Юнак" перед входовою брамою табору. Посередині комендант табору пл. сен. Роман Копач з Торонта (під буквою "Ю"), по його правій стороні пл. сен. Роман Сенчук з Вінніпегу, а полівій бунчужний табору ст. пл. Юрій Котович з Вінніпегу.

У неділю ми були в церкві на Богослуженні. Після Богослуження ми мали обід і відбулася зустріч пластової молоді з українським громадянством Саскатуну. Потім ми поїхали до залізничної станції і відїхали поїздом додому.

Накінець хочу подати такі цікаві факти: у Саскачевані ростуть кактуси. Деякі хлопці їх назбирали і повезли додому в великих пуделках. Таксамо привезли поколені пальці. У Саскачевані росте таксамо "Євшан зілля" (так називають тут срібний полин).

Пл. уч. Рафаїл Вацке
Едмонтон

"ЮНАК" ЗДОБУВАЄ АРГЕНТИНУ

Довший час нам не вдавалося навіязати ділового контакту з нашими друзями в Аргентині й довести до того, щоб "Юнака" поширити теж і серед нашого пластового юнацтва в Аргентині. Були деякі обіцянки, але на тому й кінчалося...

Аж одного дня в серпні ц. р. відвідав нашу адміністрацію в Торонті милий гість: крайовий комендант пластунів у Аргентині ст. пл. Володимир Іваник. Крайова булава пластового сенйорату у США покрила кошти його дороги літаком з Аргентини до США і це уможливило другові Іваникові відвідати КПС у Нью-Йорку і в Торонті, як теж взяти участь у таких таборах: в "Лісовій Школі" від 20. 6. — 3. 7. в Гантері, США, в літунському юнацькому таборі від 4 до 17 липня в околиці озера Індіан, стейт Нью-Йорк, США, в новацькому таборі на "Пластовій Січі" в Канаді від 11 — 14 серпня і в юнацькому таборі "Карпатський Бір" від 14 — 28 серпня в околиці Галібуртон в Канаді. Особиста участь друга В. Іваника в цих таборах дала йому добру нагоду пізнати наших пластунів у США і Канаді, як теж зазнайомити їх з працею наших пластових друзів у Аргентині, і в той спосіб наблизити одних до других.

Друг ст. пл. Володимир Іваник (другий зліва), крайовий комендант пластунів у Аргентині, приймає звіт у цьогорічному юнацькому таборі на площі ОО. Василіян біля Буенос Айрес.

Під час своїх відвідин у адміністрації "Юнака" друг Іваник докладно зазнайомився з усіма справами "Юнака", висловився з признанням про дотеперішню працю нашої редакції і адміністрації та важливість нашого журналу для нашого пластового юнацтва. Признаючи, що досі майже нічого не зроблено в Аргентині, щоб поширити там "Юнака" серед нашого юнацтва, друг Іваник пообіцяв "щось" зробити, щоб поправити той стан...

Після трьох тижнів друг Іваник знову відвідав нашу адміністрацію і передав нам 63 адреси наших по-друг і друзів з Аргентини з про-

ханням усім їм відтепер висилати "Юнака" і запевняючи, що всі вони стануть передплатниками "Юнака". Приємно нам подати, що всі ці списки виготовила зразково крайова комендантка пластунок у Аргентині ст. пл. Марія Литвин, а фінансовий діловод КПС ст. пл. Марія Караван уже почала збирати передплати.

Віriamo, що друг Іваник, який уже виїхав з Канади через США до Аргентини, і подружки М. Литвин і М. Караван залишаться постійними поширювачами "Юнака" й подбають по-пластовому про те, щоб всі юнаки і юначки та юнацькі виховники і виховниці в Аргентині передплачували, читали та й поширювали свій журнал.

ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ В КАНАДІ

ПЛАЙ

продає:

- Пластові однострої, усі відзнаки до одностроїв і пластовий виряд
- Посібник для пластового юнацтва Дрота «Життя в Пласті» й усі інші пластові видання
- Спортове приладдя і таборовий виряд.

PLY - COOP. LTD.

768 Queen St. W.,

Toronto 3, Ont., Canada

Якщо в Вашій рідні є малий братчик чи сестричка в юнацькому віці (7 - 12 років), **попросіть Ваших батьків** щоб заprenумерували їм цікавий, місячний журнал пластового юнацтва

ГОТУЙСЬ

● "Готуйсь" їм напевно дуже сподобається та й вони читатимуть його з правдивим заінтересуванням.

● "Готуйсь" появляється щомісяця, а річна передплата коштує у США — 2.50 дол., а в Канаді — 2.75 дол.

● Замовлення і передплату на "Готуйсь" слід висилати на адресу:

NOTUJS MAGAZINE,

c/o Plast, Inc.,

140 - 2nd Ave., New York 3, N. Y.,

СПОРТ

(Два нові рекорди поза межами України)

В днях 28 і 29 серпня на ново-збудованій спортивній площі на "Пластовій Січі" в Грейфтоні біля Торонто відбулися спортивні ігрища, які фірмувала Українська Спортова Центральна Америки і Канади (УСЦАК). Коли йдеться про кількість учасників, то її належить віднотувати як своєрідний рекорд — 220. Були заступлені: СУМ, Пласт і "Україна" — Торонто, Пласт — Монреаль, "Крила" — СУМ — Чикаго, СУМ і "Черник" — Детройт, "Львів" — Клівленд, "Чорноморці" — Нью-Йорк, Пласт — Рочестер.

Результати змагань:

Юначки до 15 р. 1) Пласт (Т) 94 т., 2) СУМ (Т) 81 т., 3) "Крила" (Ч) 25 т.

Юнаки до 15 р. 1) СУМ (Т) 63 т., Пласт (Т) 59 т., 3) "Крила" (Ч) 39 т.

Старші юначки до 18 р. 1) Пласт (Т) 136 т., 2) СУМ (Т) 64 т., 3) Пласт (Д) 11 т.

Старші юнаки до 18 р. 1) "Львів" (К) 86 т., 2) СУМ (Т) 53 т., 3) "Крила" (Ч) 47 т.

Жінки понад 18 р. 1) Пласт (Т) 108 т., 2) СУМ (Т) 48 т., 3) "Крила" (Ч) 42 т.

Чоловіки понад 18 р. 1) СУМ (Т) 91 т., 2) "Львів" (К) 59 т., 3) "Чорноморці" (Н. Й.) 53 т.

Загальне точкування у всіх групах: 1) Пласт (Т) 456 т., 2) СУМ (Т) 400 т., 3) "Крила" (Ч) 169 т., 4) "Львів" (К) 145 т.

В часі змагань впали два рекорди поза межами України: у бігу на 100 м. Ст. пл. Любомир Шулякевич (Пласт — Монреаль) досягнув час 11,1 с., а Зенон Андрусішин (СУМ — Торонто) в меті ратищем дійшов до 202 ст. і 3 1/2 інч.

("Гомін України")

ВЕСЕЛКА

144 Друга Евеню в Нью-Йорку
(в Пластовому Домі)
Tel.: ORegon 4-9576/-79/-98

відкрита щодня від вчасного ранку до пізньої ночі.

- * Зимні і теплі перекуси, сніданки, полуденки
- * содові води
- * морозиво
- * солодощі — теж вибагливі, імпортовані
- * шкільне і канц. приладдя
- * українські і чужомовні часописи.

«Веселка» є улюбленим місцем зустрічів нашої молоді!

Увага!

Торонто і Нью-Йорк!
ПЕРЕДПЛАТУ

за

"ЮНАКА"

можна тепер вплачувати у Торонто в Пластовій кооперативі «ПЛАЙ» а в Нью-Йорку в Пластовій крамниці «МОЛОДЕ ЖИТТЯ». Треба сподіватися, що передплатники «Юнака» користатимуться із цього угодження. ● Річна передплата для Канади і США є тепер 5 доларів.

Увага!

Від адміністрації

ПРИБУЛО 10 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Навіть у часі спокійного вакаційного місяця прибуло 10 нових передплатників, а саме: Клівленд, США — 3, а по одному з таких місцевостей: Балтімор, Гюстон і Нью-Йорк, США, Ел. Паламер і Буенос Айрес, Аргентина, Рим, Італія, Франкфурт/Майн, Німеччина.

Крім того завдяки крайовому комендантові пластунів ст. пл. Володимирові Іваникові і крайовій комендантці пластунок ст. пл. Марійці Литвин з Аргентини ми одержали 63 адреси наших друзів-пластунів і подруг-пластунок з Аргентини з проханням усім їм вислати "Юнака" і з обіцянкою, що всі вони стануть передплатниками "Юнака". Висилаємо "Юнака" і ждемо на передплати!

СПИСОК ПОЖЕРТВ НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»

Кіш Пластунок у Нью-Йорку — — — — —	10.00
Іван Демчук, Восоки, США — — — — —	2.00
Ст. пл. Олег Романишин, Ватерлю — — — — —	2.00

Разом у цьому списку: \$14.00

Усі жертвуймо на пресфонд «Юнака»!

Хто з вас подорожує

✪ літаком ✪ кораблем ✪ поїздом ✪ автобусом
у Канаді чи поза Канадою повинен купити подорожний квиток і одержати безплатно всякі інформації

в українськiм подорожнiм бюрi
Маркіяна Когута і Дарії Залозецької

BLOOR TRAVEL AGENCY

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ont.
Telephone: 535-2135 & 535-2136

ОЩАДЖУЙТЕ І ПОЗИЧАЙТЕ

в кредитівці
УКРАЇНЬСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ

в Філадельфії

- Особисті позики на купно домів і авт
 - Студійні позики зі сплатою ратами аж після закінчення студій. ● Телефон: ГЛ 5-8770
- 4814 N. Broad St. Philadelphia, Pa., 19140

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших подруг і друзів з приводу їх дня народження, іменин, різдвяних свят чи інших подібних нагод — це

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА «ЮНАКА»

ДАРУНКОВІ ПЕРЕДПЛАТИ

"... Посилаю 5.00 дол. на дарункову передплату для молоді юначки В. ТЕРЕШКО в Аргентині. Донедавна я пренумерував для неї "Веселку". Але дівчина піросла, то треба й змінити для неї "пресу"... Степан Василів, Чікаго, США.

"... 3 нагоди вінчання колишньої ст. пластуни ТЕТЯНИ МАТІЙЦІВ із п. СТЕПАНОМ ВИННИЧЕНКОМ, що відбулося в Чікаго, США, 14 серпня ц. р. пересилаю від себе й своєї дружини 5.00 дол. на дарункову передплату "Юнака" для Впр. о. проф. д-р Родіона Головацького, ЧСВВ, в Римі, Італія..." Пл. сен. Павло Клим, Чікаго, США.

Цілорічну дарункову передплату "Юнака" для своїх племінниць у Брукліні переслав проф. Олег Федішин, Гюстон, Тексас, США.

Замість вінка на могилу трагічно померлої курінної 2 куреня юначок ім. ки. Ольги в Вінніпезі

пл. уч. ІРИНИ БОСОВЕЦЬ
складаємо пожертву 10.00 дол. на пресовий фонд журналу "Юнак".

УПРАВА "ПЛАСТПРИЯТУ"
в Вінніпезі

Замість квітів на могилу

бл. п.
інж. МОДЕСТА ВОЛЧУКА

що відійшов у вічність 15 березня ц. р. у Клівленді, склали \$30.00 на "Енциклопедію Українознавства" НТШ, Сарсель, Франція, і \$16.00 на пресфонд журналу "Юнак" у Торонті: БАЗАРКИ, ГОЛІЯНИ, ЕРДЕНБЕРГЕРИ, КАВКИ, ПОЛЯНСЬКІ і пл. сен. ПОЛАТАЙКО, Клівленд, США.

Друкарня-ПЕРЕПЛЕТНЯ

КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує
всі
друкарські
і переплетничі
роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того

РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ

випікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтарію пекарня

2-20 Fraser Ave. Toronto, Ont.
Phone: LE 6-1196

Нормально банки платять за ощадності
3 відсотки. За Ваші ощадності **НА СПЕ-**
ЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ в на-
шій кредитівці одержите: **5½ %**

ЩАДІТЬ МІСЯЧНО
по 5.00 доларів
а після 5 років одержите

343.00 дол.

СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО

140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery

якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ

випікає

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ

і всі інші печива

735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пла-
стуна та кожної доброї пластунки.

ПЛАТУНИ І ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

Пластуни й Пластунки Вінніпегу!

Складайте хочби найдрібніші ощадності
в українській кредитівці

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

667 Flora Ave. — Winnipeg 4, Man
(дім Читальні "Просвіти", побіч Пластового Дому)

Пам'ятайте, що ощадність це четверта точка
пластового закону й гарна прикмета кожного
доброго пластуна й пластунки

Хочете мати сотні доларів на свої студії?

— починайте щадити від... одного долара.

Хочеш вийти на студента,
Поважай, юначе, цента!
Цент до цента — доляр-два,
Буде легша голова.
Центи-доляри щаді,
Скінчиш каледж без біди!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2351 West Chicago Ave. — Chicago 22, Ill.

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й
докладно читати, до нього дописувати, приєдну-
вати йому передплатників і збирати пожертви
на його пресфонд.